

gondia volt, hogy... megindult, a... közöt helyet... megállták az... napernyője... csönd állott be... fűtvi.

mdössze egy kis... nappal azelőtt... a nagy hőség... ekkor egészen... hogy egy halot... még mindig... és minthogy... hogy az embe... ába invitálja, en... keteszeműveges... bernek is lett.

ellan intés miatt... a nagy szakálk... armát csapott.

Reg. Ferdinand... 3. szám alatt... és rövidtáru üzlet... LIN... akák, hozzávalók, vászárkban a... mellest

ler... ruházában

iszték... sárúkbán

szemben

179L

nyok és teányok... 1 pár cerna... nyatarató; 1 doboz... kis üveg parfüm;... el nélkül külföldi... ágba utánvét mel... küldjön sürgösen... zó címre:

entului... Bucaresti, III.

Hotel Park... (atu-Mare)

kitűnő... kóstol, gyors és... arantálít fereg... phatók

en is biz... sítva van.

DI. Ramasetter K... tér 2. II. 8.

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Ejti telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre	1150 Lel
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy hónapra	110 "

XI évfolyam ♦ 124. szám

1928 június 8 Péntek

5688 Sziván 26

UTLEVELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Select Mozgó

Szenzációs premier.
Huguette Duflot közismert művésznő

ISMERETLEN SZERETŐ

megható társadalmi drámában.
Monopol Thaliafilm

Európai utlevél

Alábbi cikket Cudenhove Calerigi prof., a Páneurópa szervezet elnöke írta

A mai utlevélkényvszer-szisztéma a háború utáni európai visszaesés jellegzetes tünete. A vízumok rendszere pedig az utlevélkényvszer erősen súlyosbítja. Ma nemcsak utlevelet, hanem az összes meglátogatni szándékolt országok látványozását (vizumát) is körülményes és időrablás formalitások kíséretében kell mindenkinek megszerzenie, aki Európában utazni kíván. Működésénél megnehezítik és károsan befolyásolják az egész európai gazdaságot, amellyel még erősebben a láthatatlan válaszfalak jellegét adják a vámok révén amugy is eléggé elszorított országok határainak. Mint hogy az európai belhatárok jelentőségének fokozatos eltűnésére törekszünk, kell, hogy a mai utlevél berendezkedés ellen harcot indítsunk. Ha a páneurópai mozgalomnak sikerül ennek a rendszernek fokozatos leépítése, úgy az új lépés több realitást nyújt a mozgalom jövője számára, mint a legszébb remények és rezolúciók. Célunk az európai vízumkényvszer teljes megszüntetése. Minthogy azonban a munkanélküliség és politikai agitáció következtében ma a legtöbb állam nem lenne ennek teljes keresztvívitelére képes, a vízumkényvszer könnyítéséhez és egyszerűsítéséhez kell utat találnunk anélkül, hogy a két fentemlített veszély az egyes államok számára megnövekedne.

Ezen cél eléréséhez és ezáltal Európán belül feltételes szabad mozgáshoz a következő módon juthatunk: Az európai utlevél következő tervével egyetértő összes európai államok egymással megállapodást kötnek, megalkotják az "Európai Utlevélegyesületet".

Ezen Konvenció alapján mindegyik európai fővárosban hetenként európai utlevélbizottság ül össze. Ezen bizottság elnöki tisztét az illető állam rendőrfőnöke utlevélügyi főnöke látja el, tagjai ama konzulatusi tisztviselők, akik eddig az egyes államok részéről vízum-kiállításai voltak megbizva.

Minden európai utlevelet kívánó Kérvény ezen bizottság elé kerül. Minden nemű okmány és információ az ily kérvény mellékletét képezni. Belföldiek kérelmét az elnöki rendőrtiszt, külföldieké pedig a kérelmező államát képviselő konzuli tisztviselő nyújtja be. Amennyiben az utazás nem politikai okokból, sem a munkapiac terhelése szempontjából nem esik kifogás alá, úgy az utlevélbizottság határozata a kérelmező szülőállama képviselőinek utlevélhatóságától európai utlevelet nyer. Visszaélések megállítására céljából esetleg mérlegelendő volna valamennyi állam vízumának ezen utlevelekre való egyidejű külön rávezetése is.

Amennyiben öt államnál kevesebb tagadja meg az európai utlevél kiadását, úgy az utlevélén feltüntetendő volna, hogy az a tagadó állapotot elmulasztó államokra nézve nem érvényes.

Ha öt államnál több tagadná meg az európai utlevél kiadását, úgy a kérvény elvetettnek tekintendő és a kérelmező kénytelen lesz beérni közönséges utlevéllel. Természetesen az Európán kívüli és az Európai Utlevélegyesülethez nem csatlakozott államok területére külön kell beszerezni a vízumot. Európai utlevelek legalább két évi időtartamra állítandók ki.

Az európai utlevelek a kiállító ország nyelvén kívül franciául és angolul szólnak. Külső formájuk mindmennyi egyformán és lényegesen különbözne a közönséges utlevelektől.

Az ily európai utleveleknek megfelelően nem európaiak számára bármely konzulátus által kiállítható európai vízum volna bevezethető. Biztonsággal feltehető, hogy minden Európát beutazó amerikai váltana ilyen vízumot.

Az európai utlevelek bevezetésével a szabad mozgás lényegesen könnyebbé válna, anélkül, hogy politikai, szociális vagy kincstári érdekeket veszélyeztetne. A politikai veszély ki-

kapcsolódik, mivel politikai agitátoroknak bármelyik állam megtagadhatja az utlevél kiadását.

A munkanélküliség problémáját szintén nem érinti, mert minden állam ellenőrizheti a munkakeresőket és korlátozhatja beutazásukat.

Bizonyos, hogy az európai utlevelek száma e tervvel szerint úgy megszorodnak, hogy az elmaradt vízumdíjak bevételeit legalább is elérné. De a lényege az lenne ennek az újításnak, hogy megkönnyítene az utazást és az európai utlevél az európai egység látható dokumentuma is lenne.

Franciaország támogatná a német szociáldemokrata kormány megalakulását

Jules Sauerwein cikke a német választások franciaországi visszhangjáról

(Berlin, június 7. Az Új Kelet tud.) A német lapok az utóbbi időben sokat foglalkoznak a francia sajtónak a német helyzetet tárgyaló cikkeivel. E cikkek közül kiemelkedik Jules Sauerwein, a kiváló francia publicista hozzászólása, a melyet a német lapok igen élénken kommentálnak.

Sauerwein cikke elején megállapítja, hogy a németországi baloldali pártok győzelme Franciaországban, elsősorban a progresszív pártok fogadták öszinte örömmel, de a jobboldali körök is jelentékeny eseménynek regisztrálják, olyanak, amellyel a francia politikának számolnia kell. A német nép nem hagyta magát befolyásoltatni a jobboldali propagandá által, amely pedig ebben a választási kampányban szokatlanul mozgékony és bákezü volt.

A német állampolgári nevelés haladása

E jelenség egyik magyarázata, hogy a német tömegek állampolgári nevelése óriási módon fejlődött az utóbbi években. A németek megtanultak politikailag is gondolkodni és a ráeszmélés eredménye, hogy a kispolgár, a munkás és alkalmazott így okoskodik: Négy év óta a helyzetünk feltétlenül javult. Dacára, hogy Európában a termelés körül s leg-súlyosabb zavarok vannak, dacára annak, hogy a német ipar igen sok jelentős piacát veszítette el, általában mégis megtudtuk keresni mindazt, amire szükségünk van életünk nivójának fenntartására, amellott az élelmiszerek árai sem emelkedtek. A Franciaországgal történt gazdasági megállapodások valamelyest megelénkítették a termelést. Az Amerikából szerzett tőke segítségével egész Németország, úgy az állam, valamint a magánosok hatalmas befektetéseket tudtak eszközölni. Dr. Stresemann politikájával karöltve javult a mi sorsunk. Vagyis, arra a politikára van Németországnak szüksége, amely hirdeti és megosinálja Németország és az egykori ellenségek közötti megértést. Ez azonban egy nacionalista politika mellett teljesen lehetetlen lenne. A nacionalisták nem tudnának egyebet elérni, minthogy Szovjetország szövettséget kötne nek, vagy pedig az olaszok faszizmusát vennék át.

A jobb és baloldal mérközése

Ezek a logikus megfontolások képeztek magvát és gerincét a baloldali német pártoknak. Ilyen értelmű beszédeket tartottak többek között a Vossische Zeitung főszerkesztője, Georg Bernhard, aki maga a demokrata frakcióhoz tartozik ugyan, egy olyan párthoz, amely nagyon szerény eredményeket mutat fel, de ezzel a propagandájával, rábeszélőképeségével a szociáldemokraták malmára hajtotta a vizet. Nem szabad elfeledni, hogy a baloldali pártok gyűlései, még a polgári pártoké is, a Reichsbanner fiataljainak védelme alatt jött létre. Ezek a fiatalberek pedig javarészen a szociáldemokraták soraiból kerültek ki. Ezzel sikerült aztán a demokrata sajtónak és gyülekezeteknek megteremtienie azt a nagy propagandisztikus erőfeszítést, amely egyfelől megingatta a reakciók propagandáját, másfelől szabad folyást biztosított a progresszív pártok választási propagandájának. A döntő tényező azonban mégis csak a nép világos elgondolása és a helyzet alapos megismerése volt. A bal- és jobboldali szélsőséges pártok szintén hatalmas propagandát fejlettek ki. Láttam Berlin utcáin hatalmas kommunista felvonulásokat, táblákkal és zászlókkal, amelyeken ez a felírás állott: „Hatóság munkanapot követelünk”. A kommunisták jelentős szavazategyrapodást értek el, míg a nacionalisták, akik azt alkarták elhíletni a néppel, hogy Németország újra megtudna mérközni Franciaországgal és Angliával és vissza tudna szerezni Elzász Lotharingiát és a gyarmatokat, ezek a pártok nagyon gyöngye eredményeket mutatnak fel.

A többség tengelye eltolódott

A választások lényeges eredménye abban mutatkozik, hogy a többség tengelye, amelyen a kormány támaszkodott, most el van tolódva. A tengely azelőtt a német néppárt zömén nyugodott. A néppártot jobbfelől a nemzeti, balfelől a centrum támogatta. Ma azonban elvitathatatlanul ez a tengely a szociáldemokrácia jobbszárnyán nyugszik. A birodalmi elnökségre tehát legkilátásosabb jelölt Poroszország miniszterelnöke, dr. Braun. Néhány nappal ezelőtt beszélgetést folytattam vele és akkor két jelen-

ségre figyelmeztetett. Az első a szociáldemokrata párt baloldalának a jövőbeni magatartása a kommunisták nagy szavazatnyerése miatt. Nem lehet tudni, hogy a pártnak ez a frakciója nem fog-e egyesülni a kommunistákkal. A kommunisták kilenc mandátumot nyertek, aránylag annyit, mint szociáldemokraták. A szociálisták között akadhat néhány képviselő, aki már ezért sem tartja alkalmasnak a pártot a kormány átvételére. Nem akarják ugyanis egy ilyen hatáskör vállalásával megkönnyíteni a kommunisták dolgát.

A Rajnavidek kiürítésének problémája

En a magam részéről úgy vélem, hogy ez nem lehet akadály a kormány átvételének. Ha a francia kormány meg fogja ragadni a német választások eredményéből kialakult alkalmat és lehetővé fogja tenni a két állam közötti közeledést, akkor ebből a német szociáldemokratáknak is nagy előnyük fog származni. Az elmúlt hónapokban ugyanis ismételtlen történetek kijelentések, hogy azon a napon, amikor Franciaországgal és a szövetségekkel a reparációs és adóssági kérdések általánosságban szabályoztatni fognak, bekövetkezhetik a Rajna vidék teljes kiürítése. Ma különben is arról van szó, hogy Franciaország e végreles és teljes kiürítés előtt saját kezdeményezéséből az 1930 január elsejére kiküldött koblenzi kiürítést már most javaslatba hozhatná. A francia kormány kétségtelenül foglalkozni fog a problémával, mielőtt a két kamara tanácskozára ül össze. Ha ebben a kérdésben kedvező határozat jön létre, akkor ez kétségtelenül megszilárdítaná a német baloldali kormány helyzetét.

Égész Európában fordulatot jelent a német változás

Dr. Braun másik aggodalma az, hogy Poroszország és a birodalom között még mindig nem állott be a kívánatos jóviszony. Szerinte logikus lenne, ha a mindenkori porosz miniszterelnök lenne a birodalmi kancellár is, amint hogy a császári Németországban is így rendelkezett az alkotmány. Weimar óta a szociáldemokrata párt egyik alapelve, hogy Né-

metország benső egységét minden eszközzel létre kell hozni. Ezen eszközök köze tartozik a birodalmi közigazgatás összekapcsolása a tartományok közigazgatásával és ilyen módon az ország bonyodalmas közigazgatását leegyszerűsíteni, amint az ma a bankjegykibocsátás teretekenkedése körül már tényre is vált.

Ha Németország a közeljövőben ebben az irányban fog haladni, akkor nyugodtan állíthatjuk hogy a baloldaliak győzelme nemcsak Németország, hanem a külföld számára is egy új korszak kezdetét jelenti és jó előjelét annak a három év óta tartó európai politikának, amely zászlajára a békét és kiengesztelődést írta.

csak Beyrutot, hanem Alexandriát is gazdasági pozíciójában megingatni és alkalmas a szejzi csatorna megkerülésére három napos időmegtakarítással. Az angoloknak nagy terveik vannak Haifával. A tíz méter mélységű kikötő lehetővé teszi a világ legnagyobb hajójának vesztelését, kivéve az egyetlen »Leviatán». Két kilométer hosszúságban és 500 méter szélességben akarnak olyan kikötőművet teremteni, amely felszárnyalja a bayruhi kikötőt és majdnem eléri Alexandria impozáns kikötőjét. A kikötő mellett egy másik ugynevezett olaj-kikötőt is terveznek mert hiszen arról van szó, hogy Mossulból és Perzsiából a Földközi-tenger felé ezen az uton szállíttassék a petroleum.

az országnak nem kell feltétlenül örökké annyira maradnia. Azonban Anglián munk. hogy ezt az otthoni gyorsan, vagy lassabban építse fel. Ha a zsidók az igaz és őszinte angol segítséget akarják, akkor megfelelő árat kell nekik ezért ajánlani. — mondotta Wedgwood ezredes, az ismert angol szocialista, aki a cionistákat cikkekben és könyvekben hívja fel, hogy Angliától messzemenő gazdaságnövekedési koncessziókat kérjenek Palesztinára, ellenértékül azért, hogy Palesztinát a brit birodalom dominiummá változtatja »Pavesztina, a brit birodalom hetedik dominiuma» — ez egy új jelző, amely alatt Wedgwood nyilvánvalóan sugalmazásra nagyon komoly politikai mozgalmat akar teremteni a cionisták között.

Nyolc hónap alatt csodálatos haladást tett a palesztinai konszolidáció

Haifa, június elején Nyolc hónapja, hogy elkerültem Palesztinából és mondhatom, hogy az alatt annyi minden megváltozott ebben az országban, hogy alig ismerem rá. Mindenekelőtt apróságokon kezdtem. Minden olcsóbb lett és minden megjavult. A sarki boltban félannyiba kerül a tagylalt mint azelőtt, a négyzobás lakás, amelynek bére azelőtt havi 12 font sterling volt, most nyolc, vagy kilenc fontért kapható. A napszámos két évvel azelőtt kétszázötven lejt kért, ma pedig megelégszik 180 és 200 lejjel. A hotelben egy éjszakára százhusz lejt fizet az ember, holott azelőtt 250-300 lejt fizetett. Ehhez ráadásul a szállodás udvarias, amit azelőtt soha el nem lehetett nélni.

A gyógyulás más színtomái: Palesztina földadta az egyiptomi valutát és sokkal okosabb valutát kapott: a palesztinai fontot, amely teljesen hozzáigazodott az angol valutához. A mértékeknél a fizetés rendszert vezették be a török mértékek helyébe. Szóval Európa lépésről-lépésre benyomul Palesztina minden életmegnyilvánulásába.

Optimizmus

És e kicsiny javítások fölé — a nagy város uccái immár aszfaltozva vannak, a heti egyszeri európai posta helyett, most kétszer van postajárat — ezek fölé, mondom, egy nagy radikális hangulatváltozás állott be. Az 1927 őszén uralkodott pesszimizmus helyébe most egy indokolt és megalapozott optimizmus lépett. A krízis elmúlt, Palesztina ezuttal idegen segítség nélkül, saját erejéből, saját eszközeivel győzte le a válságot. Most pedig megindulhat az ujjáépítés.

A reményteljes hangulat olyan tények sorozatára támaszkodhatik, amely együttvéve lényegesen megváltoztatta ugyan Palesztina képét azonban korántsem elegendő ahhoz, hogy olyan nagy bevándorlást csábítson az országba, amelytől végeredményében mégis minden függ ebben az országban és amely nélkül a cionizmusnak aligha lenne értelme. A bevándorlás még mindig nem kezdődött meg, de a kivándorlás már megszűnt és a palesztinai kormányknak 1926/27 évről most megjelent jelentése mutatja, hogy a két vélságos esztendőben mindennek ellenére a zsidók bevándorlása 3358 lélekkel túlhaladta a kivándorlást. (Ugyanabban az időben 2460 nemzsidóval több vándorolt ki, mint amennyi bejött.) Annál számottevőbb ez az eredmény, mint az újáépítés.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk ha tehát

Olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

mény, minthogy igazolja a kivándorlás megszűnését és ezzel a krízis életnek letompulását.

Ipari fellendülés

A munkanélküliség már azelőtt elviselhető mértékre szállott alá és pedig az öreg lord Plumer intézkedései révén, aki nagyobb közmunkák elvégzésére befolyásos angol tisztviselők akarata ellenére is, zsidókat vett igénybe és pedig zsidó munkanélkülieket.

Ennél is fontosabb azonban, hogy a különböző zsidó kis- és középipari üzem, amely fölött 1925-ben még száznál is több mosolyogtak, váratlan életérőt mutat és az építőmunkások közül sokat magához vonzott. Olyan eredményeket tapasztaltam, amikre azelőtt senki sem gondolt. Palesztina ipara közül például a harisnyagyártás olyan lendületet vett, hogy Szíriában az egész európai konkurenciát ki tudta szorítani különösen az olcsó és közepdrága cikkekben. Benjaminek egy illatszergya működik, amely olcsó illatszert szállít Franciaországba, egy kartongyár Amerikába exportál ékszerskatulyákat a »Shemen» nevű szappangyárban pedig egy német nagy bank 49 százalékban részesedik, míg a »Nesher» nevű cementgyárban Haifában évek óta három rétegben dolgoztak a szomszédos országokban való export számára.

A narancs

Egy további része a munkanélkülieknek elhelyezést kapott a narancsültvényeken. A narancstermés 40 százalékát teszi az ország exportjának és mint legerősebb aktívum szerepelt a palesztinai kereskedelmi mérlegben. 1922 óta a Jaffa-narancs az angol piacra nagy dívat lelt, talán mert olcsóbb a kaliforniai narancsnál London mindent felvesz, amit Palesztina produkál. 1922-ben egymillió 240 ezer ládat exportáltak Londonba, 1927-ben már 2 millió 645 ezret, anélkül hogy a londoni piaci ár lesüllyedt volna 15 shil ling alá. Minthogy azonban már abban az esetben is, ha 14 shil lenne az érték, a narancstermés 12-16 százalékot ívelne, nemcsak palesztinaiak, hanem a turisták is szívesen vesznek részt a narancsültvényben. Sir Alfréd Mond adott indítékot a narancstermés intenzívvé tételére, úgy, hogy évek óta most először jött pénzösszeg az Anglo-Palestine Bank trezorjaiba. A bankok a pénzt most feljázolgra adják a telavivi háztulajdonosoknak, de kimondottan abból a célból, hogy új narancsültvényeket létesítsenek és ilyen módon is függetlenítsék Tel Aviv városát a városi konjunkturától. Minthogy Palesztinában annyi narancstermésre alkalmas föld van, hogy abból 30 ezer telepes meg tud élni és évente 80 ezer lejt tudna rajta tisztán keresni, nem tartják valószínűnek, hogy a narancskonjunkturának gyorsan vége szakad.

Új történeti periódus előtt

Mindez együttvéve, a helyzetet elég kedvezően alakította. Palesztina jövőjét azonban a három nagy vállalkozás fogja befolyásolni. Ezek egymástól független vállalkozások, de együttvéve Palesztina történetében új periódust fognak megnyitni. Ezek: a Holt-tenger kálitartalmának kiaknázása, a Rutenberg-féle villamosági mű a Jordán partján és a haifai kikötő. Legfontosabb ez az utóbbi terv, amely nyilvánvalóan alkalmas nem-

Haifa jövője

Már szeptemberben megindul a munka és a palesztinai kormány a jövőt nagyszabásuan készíti elő. A haifai vezetéki tervek szerint arra számítanak, hogy ez a 35 ezer lakosú város belátható időn belül 200 ezer lakosra fog rendelkezni. Vannak tervek a Carmel hegy átfurására, de az alaguton kívül erre a hegyre fogaskerekű vasutat is fognak építeni. Haifa kiinduló pontja lesz a brit felvonulásnak Perzsiá és Oroszország felé, azonfelül kiinduló pontja az indiai új szárazföldi utnak is.

Ezzel egyidejűleg aktuálisabbá válik Palesztina alkotmányának államjogi helyzete. Anglia ugyanis Egyiptomban kellemtelen tapasztalatokat szerzett ezen a téren. Negyven éves az angol közigazgatás Egyiptomban és ezen idő alatt a szegény országból gazdag és virágzó állam lett, amely ma már lármásan követeli az angolok kitakarodását. Angol szempontból tehát egészen érthető, ha a birodalom nem investál tőkét és fáradságot egy országba, amely a mandátum szövege szerint Angliát bizza meg a zsidó otthon Palesztinában való felépítésével és amely szövegből az derül ki, hogy

Keresztülroboogtak Kolozsváron a bukarest-csernovitzi automobilverseny résztvevői

(Cluj-Kolozsvár, június 7. Az Uj Kelet tud.) Ma délután roboogtak keresztül Kolozsváron a román királyi automobilklub VII-ik nemzetközi autóversenyének résztvevői. A kolozsvári autókлуб előtti nagy tömeg vár a versenyző autókra. A Honvéd, a Deák Ferenc uccán, a Póterén, az Unió és a Monostori uton végig sisakos rendőrök posztoltak. A városi forgalmat mellékeuccakra terelték.

A sisakos rendőrök mögött, végig azon az utvonalon, ahol a versenyző autóknak végig kell roboogniuk, kíváncsiak tömege türelmetlenül várják. Hirtelen szipjel hangzik fel s a szipjelzés végigfut a város utvonalan.

Két óra tíz perc. Az automobilklub előtt nagy a sűrűs-forgás. Már jelzik az első kocsi. A klub előtt magasrangu katonatisztek, a bíróságok képviselői és elegáns hölgyek, virágokkal várják az elsőnek befutó autót.

Két óra tizenöt perc és az egyes számú »Fiat» kocsit lestoppolja a klub előtt. A közönség hangos óvadásja közepette a kormány mellől sürgén ugrik ki az autóból Watson asszony, majd kísérfje B. Várnay.

Ha bár elsőnek futottak be Kolozsvá-

A hetedik dominiom

A kérdés a cionista belpolitika szempontjából nagyon érdekes, még kéneve sebb »Palesztina» érdekében kiférett pénzpropaganda szempontjából, i.e. hetek Amerikában és Európában is zsidók, akik azt mondják, hogy egy angol dominiom támogatására nem hajlandók pénzt adni, ellenben egy angol mandatárius országot szívesen támogatnak. Wedgwood ezredes javaslatára eddig csak két ellenzéki cionista párt, a radikálisok és a revizionisták tartja felelt. A radikálisok visszautasítják Wedgwood ideáját: ezek a zsidó állami program mellett tartanak szilárdul, koncessziók nélkül. Palesztinából kell, hogy zsidó állam váljék, ha megannyi ideig is tart. Nem szabad hozzájárulni, hogy a zsidó nép otthonából angol kolónia váljon. És amilyen határozottsággal visszautasítják a radikálisok a tervet, ugyanolyan szenvedélyességgel vállalják a revizionisták a Wedgwood ideáját. Ha Anglia garanciákat ad a tömeges zsidó bevándorlásra, akkor a cionisták maguk javasolják Palesztinának egy angol dominiommá való átváltoztatását, amely Palesztina számára mérhetetlen gazdasági előnyöket hozhat.

Ezzel pedig megkezdődött a disputa Palesztina jövőjének kérdéséről. Nyilvánvaló, hogy Anglia gyors tempóban szeretné a keleten rendezni a tisztázatlan ügyeket, Egyiptomban ép úgy, mint Iráknban és Transzjordániában. Palesztina még nem került sorra, azonban nem fog sokáig tartani, hogy ez az ország is bele fog kerülni a Küllügyi Hivatal »definíciós» politikájának sűrűjába. Ez a ténv pedig a cionizmusnak nagy sánszáit jelenti.

ra, még nem a verseny győztese, még Nagyváradig és onnan vissza Bukarestig kell megenniük az autóverseny farszóló utját.

Délután háromig már tizenkét autó futott keresztül a kolozsvári ellenőrző állomáson. Az ellenőrzést Constantin Rosin ellenőrző-biztos és Ghimpușeu kolozsvári, valamint Stroe bukaresti kronometristák gyakorolják.

Háromnegyed háromkor egy Fiat fut

Itt az alkalom

egyszerre a nagy vagyonhoz jutni.

Június hó 25-én

kezdődik a csl. oszt. sorsjáték húzása, mielőtt is rendezjen azonnal egy sorsjegyet a szerencsésjérfő közismert

UNGÁR

bankháztól — Kosice

Malom-u. 20. — A sorsjegyek árai: 1/2 Kc 80, 1/4 Kc 40, 1/8 Kc 20, 1/16 Kc 10

híte

— Voltaire

Különös

nek, hogy A elnevezte: V kureista, a teset Pályá mentum an mely szerin ertelem dolg tikus értel akadályozla bár valósz telen, ő is vall az a s ho: „ha lene találni

Alig pár százötvened egyenisége sebb megha vel kapo ségére. Volt antik embe paradoxonn gondolatoko jelenc, szinte merő mit romant ni. A való szerette, ak tole France, rús mosolyo nem kiapad

Azonban nénk és a bogaras sk ki, ha Volta ész és a pá keznek jel a klasszikus dotát és a a németes temperament a temperam zódés nevét baire nem e sai anathén börtönbe is

A gunyor szellemesség hideg, de a jezte ki ma koló forrada Forradalom ban.

Pedig abt művét és e lom skolasz Voltaire gál bele. A fra volt, viszon ta. A konve véreber mag szócsoveinek ezzel szeml klasszikus a gyarázója v osekedettek rúség vastó forradalom zel szembe gesnek, am szankodó n alkalmat.

Mindenes kéjenc, ez Anatole Fra doit harcoit babona és annál csodá emberi nem deitetésében ta csendülé kastély park ve váltott es jelentett szá De önzése í jól esett. a is, ha ez a az ő cirkulu Ha az ő k értelmében kus gondolk nyos volt a — A filozoff aki fennen nem születn

Isten hitetlen barátja

— Voltaire halálának százötvenéves évfordulójára —

Különös ironiája az irodalomtörténetnek, hogy Arouel, vagy ahogyan ő magát elnevezte: Voltaire ur, ez a gunyoros epikureista a jezsuitáknál nyerte kiképzését Pályája es példája a legjobb dokumentum annak a tételnek állítására, a mely szerint a hit az érzések és nem az értelem dolga. Voltairt, aki a szó romantikus értelmében nem volt érző, értelme akadályozta meg abban, hogy higgyen, bár valószínű, hogy mint a legtöbb hitetlen, ő is szeretett volna hinni. Erre vall az a szállóigévé lett kijelentése is, hogy: „ha nem volna isten, úgy fel kellene találni.”

Alig pár napja, hogy elmúlt halálának százötvenedik évfordulója. Szelleme és egyénisége ellen vetenénk, ha különösebb meghatódással gondolnánk, emlékével kapcsolatban az elmulás kényszerűségére. Voltaire nem volt szentimentális; antik ember volt, aki ha lehet ezzel a paradoxonnal élni: még az érzéseit is gondolatokon keresztül élte ki. Élete, jellem, pályafutása, szépség-ideálja szinte merő taradása volt mindennek, a mit romantika névvel szoktunk megjelölni. A valóság érdekelte s a valóságot szerette, akárcsak kései örököse: Anatole France, ez a másik pogány, aki derűs mosolyok közben mulatott az emberi nem kiapadhatatlan korlátoltságán.

Azonban az egyoldalúság bűnébe esünk és a szokvány-irodalomtörténeszek bogaras skatulya-rendszerét sajátítanók ki, ha Voltairt kizárólag mint a hideg ész és a partatlan értelem óriását igyekeznék jellemezni. Hiszen francia volt a klasszikus latin eszjárás, a hellén gondolat és a gall könnyedség keveréke, aki a németes szentimentalizmus világitó temperamentummal helyettesítette. Es ez a temperamentum lelkes és a meggyőződés hevetől fűtött volt, hiszen Voltaire nem egyszer vonta magára kortársai anathémáját s az akkori Tekintély-börtönbe is csukatta merész eszméiért.

A gunyoros fintorok és a sziporkázó szellemesség e nagymestere, aki csiszolt, hideg, de antik tisztaságu versekben fejezte ki magát, tulajdonképpen korszakalkodó forradalmár volt, akinek tetemeit a Forradalom elsőül helyezte el a Pantheonban.

Pedig abba az értelmezésbe, amelybe művét és egyéniségét a francia forradalom iskolászikusai igyekeztek beletörni: Voltaire gáttalan egyénisége nem fér bele. A francia forradalom moralista volt, viszont Voltaire nem volt moralista. A konvent bölcsői, szatócsai, poétái és véreber magukat egy új kinyilatkoztatás szónosveinek hitték és hirdették, Voltaire ezzel szemben a hellén filozófia egyik klasszikus axiómájának igazolója és magyarázója volt, mely szerint az emberi eszelekedeteket az „ananké”, a szükségesség vastörvénye irányítja. A francia forradalom korifeusainak egyrésze — ezzel szemben — önmagát hitte szükségessé, ami, ha Voltaire megéri, bosszantó mulatságra adott volna neki alkalmat.

Mindenestre érdekes, hogy ez az okos kéjenc, ez a szkeptikus zseni, akárcsak Anatole France, lángoló lekesedéssel tudott harcolni minden önkény, minden babona és minden butaság ellen. Es ez annál csodálatosabb, mert aligha hitt az emberi nem különösebb, pláne égi rendeltetésében. Egy jól töltött óra, egy tisztelt esendülés vers, valamelyik vidéki kastély parkjának fái alatt egy-egy sietve váltott esők, minden bizonytalanságot jelentett számára az egész emberiségnél. De önzése nem volt korlátolt, ami neki jól esett, azt szívesen kívánta másnak is, ha ez a kívánság nem zavarta meg az ő cirkulusait.

Ha az ő korában lehet erről a szó mai értelmében beszélni: szemben a teológus gondolkozással, — természettudományos volt a gondolkozása. A filozófiában Locke volt a mestere, aki fennem hirdette, hogy a gondolatok nem születnek velünk, hanem azokat a

környezet az alkalmazkodás és a biológiai adottságok alakítják.

A felvilágosodásért való harc történetében, mely a XIV. században Baconnal veszi kezdetét és később Verulam Bacon, Galilei, Kopernikusz Giordani Bruno lesznek a hősei: Voltaire a legtisztább magaslatot jelenti. Diderot, D'Alambert Buffon, a nagy enciklopédia íróinak munkássága Voltairéban klasszikus igazolást nyer, elmélyül és feloldódik: hitvallássá lesz. Politikai vonatkozásban ő a klasszikus liberalizmus halhatatlan vallásalapítója, az emberi jogok, a sajtó- és vallásszabadság hervadhatatlan érdemű prófétája.

Es emellett számtalan drámát, vigjátékokat, verseket, publicisztikai munkát írt, naponta 18 órát dolgozott és epés, szatirikus megjegyzésekkel kísérte korának irodalmi alkotásait. Első drámáit, mint a *Tancréd*-et Shakespeare befolyása alatt írja, *Eryphyle* és *Oreste* nevű drámái görög utánzat-számba mennek. Regényei közül a legjobb és legolvasottabb ma is

a *Candide*. Elesen analitikus tanulmányaiban a történelem eseményeit tárgyalja (*Essai sur l'esprit et les moeurs des nations*, *Essai sur l'histoire universelle*), még pedig olyan éleslátással, az események mozgató erőinek olyan pompás felsorakoztatásával, hogy szemben az adógi történelemírás műveivel, szinte új levegőt érzünk, új, empirikus látását tanuljuk meg az emberi eszelekedeteknek. Első volt az európai gondolkodók filozófikus kultúrájú garnitúrájában, aki megsejtette, sőt már-már konstatálta is, hogy az ember nem központja és nem is célja a világegyetennek, hanem maga is szubordinált jelenség, aki néha képzelgéseit összetéveszti a valósággal s mert hatalmát égi eredetűnek vallja, ezzel felhatalmazottnak érzi magát arra is, hogy visszaéljen vele.

Cinikus széplelék, epikureista, világpolgár, hívó és hitetlen: mindezt el lehet mondani Voltairéről, de ezzel szemben azt is, még pedig javára, meg kell állapítani róla, hogy nem volt a szó trivialis

értelmében vett atheista. Es ebben mesze felette állott az utána következő nemzedék materialista tulzóinak, akik a saját agyuk korlátjait egy korlátolt világnézet dogmájává emelték.

Mint művész, nem is lehetett más-ként. Az élmény titokzatosságát nem lehet ma sem a biológiai észleletek és természeti törvényszerűségek felsorakoztatásával megmagyarázni, viszont az ismeretlenség homálya sem lehet egyéb, mint az a jótékony és egyben örjítő gát, melyen hiába akarunk áthatolni, mert feltétlen hajótörést szenvedünk.

Isten hitetlen barátja, aki Voltaire volt, nagyon jól tudta, hogy az Ismeretlen mint az örök jobb felé üzés hatalma áll felettünk, amelyet ha néha tévelygéseink és gonoszságaink foltjaival árnyékolunk is be, mégis örök, bár reménytelen szerelmünk marad. Voltaire, a költő, ebben a kérdésben legyőzte Voltairt, a tagadás szellemes demiurgusát.

Salamon László

Francia politikai körökben örömmel regisztrálják, hogy Mussolini szakított a kardcsörtetéssel

Páris, június 7. Francia politikai körökben Mussolini külügyi expozéja jó hatást váltott ki. A lapok megállapítják, hogy a nyilatkozat már nem kardcsörtető, mint évekket ezelőtt s annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy a beszéd első etapja lesz a francia-olasz viszony szívélyessé tételének. Megvan rá a remény, hogy a gyarmati kérdésekben, Tunis, Tripolis ügyében Olaszország engedékenysége végképpen ki fogja küszöbölni a két ország megegyezése elé gördült akadályokat.

Páris, június 7. A lapok a június 20-án megkezdődő kisanant konferencia fontosságára utalnak. Ezen az értekezleten a kisanant államai azokat a módozatokat fogják megbeszélni, miként lehetne küzdeni a Rothemer-féle akcia ellen. Szóvateszik, hogy az utóbbi időben a hivatalos Magyarország, Bethlen István miniszterelnök, valamint más miniszterek

hivatalosan is a trianoni szerződés revíziója mellett törtek pácát. A kisanant diplomáciaja megengedhetetlennek tartja az ilyen állásfoglalásokat Magyarország hivatalos körei részéről és a kormányoknak is az az álláspontja, hogy Magyarország szomszédaival békében akar élni. Ezek a hivatalos nyilatkozatok nem fennek össze a magyar miniszterek hivatali pozíciójával. A konferencián a joachims-tali konferencia határozatainak végrehajtási módozatait meg fogják beszélni.

Budapest, június 7. Almásy László, az egységspárt elnöke Mussolini külpolitikai expozéjával kapcsolatban a budapesti újságírók előtt a következő kijelentéseket tette: A miniszterelnök nagykonceptiójú beszéde az egész világ érdeklődésének homlokterében áll. Igen megnyugtató, hogy Olaszország belekapcsolódott Anglia külpolitikájának irányvonalaiba, mert ismeretes, hogy az angolok

mesterek a világpolitika terén. Különösen kiemelni Almásy László az olasz miniszterelnöknek a Magyarország és Olaszország közötti viszonyra vonatkozó részét. Olaszország Romanelli ezredes révén már a kommun ideje alatt is nagyrétűkű segítséget adott a magyaroknak. A velencei egyezmény, az optansperben nyújtott segítség, a szentgotthárdi ügyben az olasz állásfoglalás a magyar ügyben rendkívül értékesek a magyar ügy szempontjából. Érdekes a nyilatkozatnak az a része, amely az olasz-jugoszláv incidensekre vonatkozó kijelentésekkel foglalkozik. Almásy László megállapítja, hogy a hivatalos Jugoszlávia minden igyekezetével oda kell hason, hogy jó szomszédai viszonyban lehessen Olaszorzággal. Más a helyzete Jugoszláviának, mint a világháború előtt, amikor Anglia barátsága támasztotta alá törekvéseiben.

A francia, angol, román delegátusok elégedetienek a szentgotthárdi incidens bizottsági jelentésével

A lengyel-ítván konfliktus megvizsgálását a holland külügyminiszterre bízták. Még mindig titkos üléseken tárgyalják a szentgotthárdi incidens ügyét

Genf, június 7. A Népszövetség tegnapi ülésén a lengyel-ítván konfliktus ügye volt napirenden. Chamberlain, Anglia külügyminisztere felszólalásában utalt annak szükségességére, hogy a kérdést alaposabb tanulmány tárgyává kell tenni. Javaslatára a népszövetségi tanács úgy határozott, hogy a konfliktus ügyében meghozandó döntést a szeptemberi ülésükig (halasztja s addig az időpontig az ügyet kiadja Holandia külügyminiszterének alapos áttanulmányozás céljából. A holland külügyminiszter véleményes jelentéssel együtt előadóként fog ebben az ügyben szerepelni a szeptemberben tartandó népszövetségi tanács ülésben.

A nyílt ülés után zárt ülést tartott a népszövetségi tanács, amelyen a szentgotthárdi fegyvercsapás ügyével foglalkoztak s a kiküldött népszövetségi bizottság jelentésének ismertetése után az egyes érdekelt államok kiküldötteit meghallgatták.

Genf, június 7. A népszövetségi tanács tegnapi zárt ülésén igen heves vita folyt a szentgotthárdi hármasi bizottság jelentéséről. Franciaország, Anglia, Románia és Lengyelország képviselői igen

elégedetlenek a jelentéssel, amely nem állapít meg semmit.

Táncos tábornok, magyar megbízott aki szintén résztvett az ülésen, hangsúlyozta, hogy azért nem állapítottak meg semmit, mert nem is volt mit megállapítani.

A népszövetségi tanács tagjai megegyezés nélkül távoztak az ülésről, és ma délelőtt újból tanácskoznai fogak a nyilvános ülés elé terjesztendő határozati javaslatról.

Berlin, június 7. A Wolff távirati Irodára a népszövetségi tanács tegnapi délutáni titkos üléséről a következőket jelentti:

A népszövetségi tanács tegnapi délutáni megbeszélései szigorúan titkos jellegűek voltak. Megvitatásra került a tanácselnök hatáskörének megállapítása és a szentgotthárdi fegyvercsapás ügye.

Franciaország és Románia megbízottai kritizálták a szentgotthárdi ügyben beterjesztett jelentést s az elhangzott megjegyzésekre a holland külügyminiszter a bizottság nevében reflektált.

A francia népszövetségi megbízott, Paul

Boncour szerint az ilyen esetek megisméllődésének gátat kell vetni. Az elnöknek meg kell adni a jogot, hogy azonnal megtehesse a szükséges intézkedéseket a jövőben hasonló esetek előfordulásaival.

Scialoja olasz külügyminiszter védelmébe vette a bizottsági jelentést. Szerinte a bizottság részére kiosztott feladatot megoldotta.

Az értekezlet tegnap este 8 óraker véget ért. Egyik kérdésben sem jött létre megegyezés, a vitát ma folytatják.

Genf, június 7. A népszövetségi tanács bizalmas megbeszélései este 8 óraker véget. Beavatott helyről származó értesülések szerint Chamberlain angol külügyminiszter sem találja a bizottsági jelentést kielégítőnek. Felszólalt a vitában Schubert német birodalmi helyettes külügyminiszter, a külügyminisztérium államtitkára, aki azt az álláspontját hangsúlyozta, hogy a bizottságnak határozott utasítása lévén, jelentésében másra nem terjeszkedhetett ki, mint a tények megállapítására. A francia javaslat kiemelni szeretné a magyar vasút és hatóságok eljárása feletti rosszallást. A szövegezés nehézségeket okozott s ezért a bizalmas értekezlet folytatását mára halasztják.

m kell feltétlenül radnia. Azonban ez azt az otthoni ban építse fel, és öszinte angol akkor megfellelő ajáplani. — mon ezredes, az ismert a cionistákat cirk en hívja fel, hogy ő gazdaságnpolitj-tienek Palesztina azért, hogy Pa- lom dominiómává na, a brit biroda, na — ez egy új edgwood nyilván komoly politikai nteni a cionisták retedik dominiun belpolitika szem ves, még kényve kében kifejtett pntjából. Le- Európában is tiák, hogy egy gátására nem ellenben egy an- got szívesen tá- ezredes javas- ellenzéki cionista a revizionisták isok visszanta- ták: ezek a zsi- lett tartanak R- tükül. Palesztf- állam válják, ha Nem szabad- do nép otthon- ni. És amilyen utasítják a ra- nolyan szeneve- a revizionisták Ha Anglia gar- s zsidó beván- sták angol ja- toztatását, a a mérhetetlen- hat

odott a disputa rdeséről. Nyil- vons tempóban dezni a tisztá- mban ép egy, rdániában. Pa- sorra, azonban hogy ez az or- a Külügyi Hí- diának szférá- cionizmusnak

zsvá- vitzi vevői

győztése, még sa Bukaresztj- erseny társz-

enkét autó fu- ellenőrző áll- tantin Rosin- u kolozsvári, kronometőrök

egy Fiat fut

alom

oz jutni. —

25-én

ék húzása, egy sors- üzismert

í R

kosise

gyek árát: 0, 1/4, Kc 10

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansag zsidóság napilapja. Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc. Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Bratianu Vintila rövidesen lemond képviselői mandátumáról, mert szenátor lesz. Bratianu Vintila miniszterelnök rövidesen jogszerűtlen szenátorrá lesz, mert betölti azt az időpontot, amelyet a törvény erre vonatkozólag előír. A miniszterelnök ennek bekövetkezése után lemond argesi mandátumáról.

A kamara elé kerül a francia stabilizációs javaslat. Párisból jelentik: A minisztertanács jóváhagyta a frank stabilizálására vonatkozó és a kamarában és szenátusban felolvasando kormány nyilatkozatot. A kormány jelenleg tárgyalásokat folytat a Francia Bankkal, azután sürgősen a parlament elé terjeszti a stabilizációs törvényjavaslatot.

Sikerrel bíznak a londoni köcsöntárgyalások. Bukarestből jelentik: A kormánykörök remélik, hogy 2-3 napon belül a londoni tárgyalások sikeréről fognak beszámolni. A berlini tanácskozások iránt a hangulat pesszimistább. Úgy látszik, hogy a németek a birtokokban levő járadékpapírok revalorizációját követelik, a Generalbankjegyekre vonatkozólag pedig későbbi tárgyalásokra hajlandók, amikor is az összes függő kérdések likvidálása után Németország közvetett kompenzációkat volna hajlandó nyújtani.

A magyar fasizmus ellen. Budapesti jelentik: A Fasizmusellenes igazgatótanácsa tegnap délután ülést tartott. Az ülésen Schandl Károly államtitkár a bécsi konferencia eredményeiről számolt be Hodza Milánnak és a cseh agráriusoknak az a terve, hogy Prágában zöld internacionale alakuljon. Ezt a törekvést a magyar gazdasági szervezetek aggodalommal nézik, mert attól tartanak, hogy a Prága székhellyel alakuló agrárius internacionale a kisanant politikáját fogja az agrarizmus terén folytatni. Több főszozlás hangzott el a deligyümölcsök intenzív importja ellen. Az igazgatótanács fel fogja kérni a földmívelésügyi minisztériumot, hogy a magyar gyümölcsstermelés védelme érdekében magasabb vámokat állapítson meg egyes deligyümölcsfajtákra. Az igazgatótanács ezután letárgyalta a tehermentes fokozása érdekében előterjesztett határozati javaslatot.

Kiépítik Németország tengerentúli telefonösszeköttetéseit. Berlinből jelentik: A tengerentúli telefonösszeköttetések teljes kiépítése most van folyamatban. Az északamerikai Egyesült Államokkal és Kanadával a telefonösszeköttetés e hónap végén teljesen rendszeres lesz. Az új vonalakat már átadták a forgalomnak, mert a hosszabb időn át folytatott próbák kielégítő eredménnyel jártak.

A dési Aviva-Barisszia szamosújvári estélye. Dési tudósítónk jelenti: A napokban tartotta a dési Aviva és Barisszia nagysikerű műsoros estélyét Szamosújváron. Az estély megrendezése körül Sternberg Sarolta és Izsáki K. Gáborné Désről, Farkas Morné, Hirsch Simonné, Roth Jenőné, Braun Sándorné, Mihály Manoné és Fischer Albertné Szamosújvárról működtettek közre. Az estély megtartását Szamosújvár polgármesterének és főkapitányának támogatása tette lehetővé. A műsort Lázár Irénke nyitotta meg román szavallattal. Hirsch Edith Klein Irénke és Léb Sári Pierette-táncot lejtettek. Giszkalay János „Hiob dalai” című versedramát a szavallókorus adta elő, Jónás Elemér szavallta a szöveget. Klein Irénke és Singer Jenő

Kaució ellenében szabadlâbra helyezték Blumenfeld bankárt

PÁRIS, június 7. A vizsgálóbíró tegnap 300.000 frank bûvadék ellenében szabadlâbra helyezte a magyar koronajáradékpapírok hamisításával vádolt Blumenfeld bankárt, aki a tél óta ül vizsgálati fogságban.

Az ujonnan megválasztott német szocialista képviselők a tárcák többségét követelik a pártnak

KÖLN, június 7. A birodalom nyugati tagállamainak szocialdemokrata vizsgálóbírója a birodalmi gyűlésbe most beválasztott képviselői tegnap Kölnben értekezletet tartottak. Az értekezlet azt a határozatot hozta, hogy a párt csak abban az esetben támogassa kormányt együttműködésben más pártokkal, amennyiben a tárcák többsége szocialdemokrata vezetők kezébe kerül és a fontos minisztériumok irányításában legteljesebb mértékben részt vehet.

Cáfolják Csangcsolin halálának hírért

A kínai vezér tul van a veszedelmen

TOKIO, június 7. A japán minisztertanács tegnap ülést tartott. A hadügy-miniszter bejelentette a minisztertanácsnak, hogy bár Csangcsolin marsall állapota a szenvedett sérülés következtében súlyos, de halálának híre nem igaz és már tul van az életveszedelmen. A külügyminiszter tesztözezni kívánta a minisztertanács előtt ezuttal is, hogy Japán állásfoglalása a mandzsuriai kérdésben a délkinaiak győztes terjesztésében előálló helyzet folytán sem változott meg. A minisztertanács ezután letárgyalta a flotta és légi haderők fejlesztésére vonatkozó tervet. Az évi költségvetésnek e tetelei a tavalyiéhoz képest az összegek másfélszeresét teszik.

Még mindig nem találták meg Nobile tábornokot

Róma, június 7. A római szovjetkövet-közölte a lapokkal, hogy a Nobile és társai felkutatására alakult orosz expedíció tól jelentést kapott, amely mindenben megerősíti Schmidt orosz rádióamatőr szikratáviratát, hogy az Italia utasai a Ferenc József földön várják a menekülést. A szikratáviratot pontosan megvizsgálták és megállapították, hogy valódságához semmi kétség sem fér. A szikratáviratot azzal a hullámhosszal adták le, amelyen az orosz hajók nem dolgoznak. Ez a hullámhossz az Italia készülékének hullámhossza. Az orosz segélyexpedíció minden intézkedést megtett, hogy helyreállítsa az összeköttetést az Italia utasaival. Az orosz rádióállomások éjjelnappal dolgoznak.

Moszkvából jelentik: A Luchinszky nevű halászhajó jelenti, hogy tegnap este drótnélküli táviratot fogott fel; egyetlen szó sem betűzhető ki, de minden jel arra vall, hogy az egyébként igen gyenge üzenetet az Itáliáról küldték.

Az orosz kormány második jégterője utban van a Ferenc József föld felé.

Londonból jelentik: Mind több jelentés érkezik arról, hogy szikratáviratokat fogtak fel, melyekből arra lehet következtetni, hogy az Italia a Ferenc József földön szállt le. Most egy bostoni rádióamatőr mutat erre vonatkozó följegyzéseket, melyeket eleinte nem értett, de amelyek most kétségtelenül Nobile jelzéseiként ismerhetők fel.

Berlinből jelentik: Ditrichson pilótafőhadnagy ma reggel Berlinbe érkezett, hogy megszervezze az Italia eltűnt utasainak felkutatására indítandó expedíciót.

Edith, Hirsch Szuri, Hirsch Krude, Léb Sári és Lázár Irénke keleti táncokat táncoltak. A műsor utolsó száma a Tizenkét hónap című ballet volt, amelyet Feldmann Boris, Léb Sári, Hirsch Edith, Appel Szerén, Klein Irénke, Lázár Irénke, Hirsch Krude és Königsberg Reli táncoltak. A műsort Singer Jenő konferálta végig ötletesen (d. l.)

Letartóztatták az igazságügyminisztérium egyik aligazgatóját zsarolás miatt. Bukarestből jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy Fides Eugen ügynök összejátszva az igazságügyminisztérium néhány tisztviselőjével, megzsarolta azokat az erdélyi lakosokat, akik amerikai örökséghez jutottak. Fides letartóztatták és ekkor elmondta hogy a zsarolásokat az igazságügyminisztérium egyik aligazgatója, Conea Marin ösztökélésére és megbízásából követte el. A vizsgálóbíró megindította a nyomozást az igazságügyminisztérium körében is és megállapította, hogy a zsarolások miatt valóban Conea Marin a felelős. Ő kapta kézhez az amerikai konzulátus értesítéseit és ő hívatta minden esetben magához Fides és küldte el zsarolási megbízással Erdélybe, a dollárörökösökhöz. A vizsgálóbíró megállapítása alapján tegnap letartóztatták Conea Marint. A letartóztatás nagy feltűnést kelt Bukarestben, mert Conea magas tisztséget töltött be az igazságügyminisztériumban és igazságügyi dolgokban nagy befolyással bírt. A zsaroló főosztály vezetője a jilvai fegyházba zárták.

Akik a milliós örökség koldussá teszt. Berlinből jelentik: A berlini lapok hasábjain számláltak be a Casanova-étterem tízenháves pikkolóinak nem mindennapi szerencséséről. Fechner Gerhard két és fél millió márkát örökölt és egyik napról a másikra Berlin leggazdagabb emberei közé emelkedett. Igaz, hogy ez az emelkedés egyelőre csak vapiroson történt, mert az örökség ugyan nem költött mese, de még jó pár hónapba beletelik, amíg a milliók birtokába jut. Naponta özönnyel kapja a kéregető leveleket. Sokkal több kelemetenséget okozott az, hogy az étterem vendégei nem merték a milliomossá vált pikkolófiut borraválokkkal megszégyeníteni. A ju családja nélkülöz.

Ötmilliót sikkasztott. Konstancából jelentik: A rendőrség tegnap a bukaresti állambiztonsági hivatal távirata alapján letartóztatta Krakauer Józsefet az Argesul nevű erdőkitermelő részvénytársaság igazgatóját, aki mintán ötmillió lejt elsikkasztott, megszökött Bukarestből. Letartóztatásakor megmozdított a zsebében bucsuleveleket találtak. Öngyilkos akart lenni, de megmélőtt tervét keresztülvihette volna, ráterete a kezét a rendőrség.

A tudomány áldozatai. Londonból jelentik: A múlt hét szombatián meghalt Acerában (Nyugat-Afrika) dr. Alexander Joung, aki a háború előtt a manchesteri orvosi intézet igazgatója volt. Joung dr. tavaly utazott Afrikába, ahol a sárgaláz okával, illetőleg annak leközűdsévével foglalkozott. A múlt hét szerdáján meghalt ebben a rettenetes betegségben Nogushi tanár, Joung professzor japán származású kollégája, akinek holttestét maga Joung professzor boncolta fel. Úgy látszik a boncolásnál Joung inficiálta magát, mert három nappal a boncolás után szombaton, rettenetes kínok között meghalt. A tragikus halált halt professzor holttestét Londonba hozták.

Tolnai új Világlexikon (1926-1928)

16 kötetben, több mint 5000 oldalon sok ezer képpel albumalaku diszkótesben. Eddig megjelent és kapható

I-től IX kötetig

Rötetenként szállítjuk 150 lejért. Az eddigi 9 kötet portómentes küldéssel 1300 lej — Garantáljuk a teljes 16 kötet lezártását 2400 lejért.

be, a kormány s a fejköt tudjuk, hogy Tverdy bukar Kolozsvár elő az egyik falu kolásgyermek akartak megt hogy az autó sebességgel r következtében erővel csopód hogy ez szint csak a véletle őt és utitársá szerencsétlens a kormányról pódoft a virá pességét s a fejéhez kapott léte, hogy elk — Fogjátok Es ha Ferre zik, úgy min pusztulnak. A versenyző Bukarestből lozváron ker váradra N. 9 ón érkeznek. Miklós herc nyen, azonban kezik még 8 jelen lehessen nál.

Ahol 2 aggl

Megadózatni akik

Angliában t agglégény var hírneves embe művész. Közt kán érseke is. Az érsek n esztendőjét, vendi, rugányo akik születésn kérdezték, mi gét. Azt felelte De beszélt a jelentette, ho adót, mellyel ügyek cserberu agglégényeket.

Ellenben a dást és tiltak legények sorá kon kívül nem révébe. Ezek a kisérleték a ne a lábakra, — őket a leányol — Vajjon a gények marad Mótányos-e, nek bennünke ből, kalandvágtottak családó telünk.

Az egyik il bizakodással h sarazták ki, v donak mutatn nekölötte az e volna, az is k redessel. Más agglégé elő. Azt mond jaden leányok sem akarnak t akaratukból laha a vénkisa ma a harcos f kednek azzal, férfi kérésre.

A 88.845 s díjat: 3.500.000 a csehszlovák huzásán a (Foya) szerencsés. Lapunk mai s Fortuna hirdet következő s sorsjegyeit pos bankháznál. B megrendelnt.

Vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődik a temesvári cionista konferencia

(Cluj-Kolozsvár, június 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette az Uj Kelet, hogy a temesvári cionista konferencia eredeti terminusának elhalasztása miatt a konferencia programja is némi változást szenved, amennyiben csak két napig fog tartani és a tanácskozások június 11-én hétfőn este véget is érnek, hogy a vidéki delegátusok még az éjjeli vonatokkal hazautazhassanak s így csak egy munkanapot vesz igénybe tőlük a konferencia. A programváltozás következtében a konferencia megnyitó ülésének időpontja is változást szenvedett.

Az eredetileg vasárnap délutánra tervezett ünnepélyes megnyitói ülés már vasárnap délelőtt 11 órakor tartják meg a temesvári sörgyár nagy udvari helyiségében.

Ma már kezd kialakulni a konferencia képe. Előreláthatólag három párt fog felvonulni a konferenciára. Az egyik az ugynevezett **Herzl-blokk**, amelyben a klacionisták és az aktivista Herzl-pártba tömörült ifjúsági csoportok vesznek részt. Valószínűleg ez a párt fogja képezni a konferencia centrumát és gerincét.

A Herzl-blokk legnap nyilvánosságra hozta programját, amelyben az erdélyi cionizmus minden

egy problémájával szemben határozott formában precizirozza álláspontját. A párt főkötvetelése az új vezetőség megalakításban csuesosodik ki és az eddigi nagy taglétszámú és tanácskozó jellegű kisintézőbizottság helyett egy kis taglétszámú, de aktíven dolgozó vezetőséget kíván.

A másik szervezett párt, amely a konferencián felvonul,

a Hitahdut Zeiré Cion-Hapoel Hacar,

amelynek programja nagyjában ismeretes a cionista közvélemény előtt. Ez a párt baloldali jelleggel fogva a cionista munka minden vonatkozásában kihangsúlyozni kívánja a szociális jellegét, amelyet a zsidó országépítés legalapvetőbb pillérének tekint.

A konferencia harmadik pártja a Mizrahi lesz,

amely azonban eddig nem adott konferenciái programot és nincs kizárva, hogy taktikai tekintetben a konferencia során egyik, vagy másik párthoz fog csatlakozni.

A konferencián előreláthatólag heves viták lesznek az elmúlt konferenciái periódus eredményeiről, illetőleg eredmény-

telenségeiről, valamint komoly nehézségeket fog okozni az új vezetőség megválasztása is. A Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottságának legutolsó ülésén, ugyanis

dr. Fischer József annak a határozott kívánásának adott kifejezést, hogy őt az elnöki tisztség további viselésétől mentseik fel,

mert öt éves elnöki működése után joggal igényelheti ezt. A jelenvolt Kisintézőbizottsági tagok egyöntetűen adtak kifejezést ama véleményüknek, hogy a jelenlegi súlyos szituációban dr. Fischer Józsefnek nem szabad visszavonulnia az elnökségtől, annál kevésbé, mert az elnöki tisztségre nincsen ezidőszert számbavehető jelölt. A Kisintézőbizottság jelenvolt tagjai rendithetetlen bizalmukról és ragaszkodásukról biztosították dr. Fischer Józsefet és kérték, hogy álljon el szándékától. Dr. Fischer József ismételtlen hivatkozott előbb felsorolt érveire és kérte a kisintézőbizottság tagjait, hogy méltányolják azokat. Bár végleges megállapodás ebben a kérdésben nem jött létre, remélhető, hogy dr. Fischer József épen a súlyos helyzetre való tekintettel engedni fog az egyöntetű óhajnak és továbbra is vállalni fogja a Szövetség elnöki tisztségét.

be, a kormánytól bebegyőlalt fejü férfi ül a a fejkötés alól vér szivárog. Megtudjuk, hogy a bebegyőlalt fejü férfi Tverdy bukaresti olasz kereskedő, akit Kolozsvár előtt mintegy 150 kilométerre, az egyik faluban diadalkapunál váró iskolásgyermekek hatalmas virágcsokorral akartak megtisztelni. Tekintve azonban, hogy az autó majdnem száz kilométeres sebességgel robogott, a nagy sebesség következtében, a nehéz virágcsokor olyan erővel csopodott R. Tverdy homlokához, hogy az szinte a szemébe került. Így is csak a véletlen szerencse mentette meg őt és utitársát, R. Ferrerót a nagyobb szerencsétlenségtől. Tverdy, ugyanis, aki a kormánytól ült amidőn arcához csapódott a virágcsokor, elvesztette látóképességét s a nagy fájdalomtól kezeivel a fejéhez kapott. Még volt annyi lélekjelenléte, hogy elküldte magát:

— Fogjátok meg a kormányt. És ha Ferrero még egy pillanatilag habozik, úgy mindketten menthetetlenül elpusztulnak.

A versenyzők június 4-ikén indultak el Bukarestből Csernovitzon, valamint Kolozsváron keresztül. Tikén érkeznek Nagyváradra. Nyolcszáz kilométerre vissza és 9-én érkeznek meg Bukarestbe.

Miközben herceg nem vesz részt a versenyben, azonban Temesváron keresztül érkezik meg 8-ikán Nagyváradra, hogy ott jelen lehessen a versenyzők fogadtatásánál.

Ahol 2 millió 600 ezer agglagény van

Megadótatni kívánják a hajadonokat, akik nem mennek férjhez

Angliában több, mint 2 millió 600 ezer agglagény van. Ezek között igen sok a hírneves ember, a politikus, a főúr, a művész. Köztük szerepel London anglikán érseke is.

Az érsek nemrégiben töltötte be 70. esztendőjét, esodálatos egészségnek örvény rugalmas és fiatalos. Az újágyrók, akik születésnapján fölkeresték, megkérdezték minék köszönheti az egészségét. Azt felelte, hogy az állandó sportnak.

He beszélt az agglagényességéről is. Kijelentette, hogy kész megfizetni azt az adót, mellyel Churchill, az angol pénzügyek orberusa fenyegeti a makacsokdó agglagényeket.

Ellenben a kancellár terve fölháborodást és tiltakozást keltett bizonyos agglagények sorában, akik tulajdon hibájukon kívül nem evezhettek be a házasság révén. Ezek szegények több ízben megkísérelték a nősülést, de utilapot kötöttek a lakukra, — minduntalan kikoszarták őket a leányok.

— Vajon a mi bününk-e, hogy agglagények maradtunk? — kiáltják karban. Mitánys-e, hogy egy kalap alá vegyünk bennünket azokkal, akik hetykeségből kalandvágyból, önésből nem alapítottak családot? Különös elbánást követelünk.

Az egyik ilyen agglagény gyermektegy bizakodással bevallja, hogy 9 ízben kosaraták ki, végül a 10-ik leány hajlandónak mutatkozott hozzá menni, de minékelőtte az esküvőjüket megtarthatták volna, az is kerekelt oldott egy orosz ezredessel.

Más agglagények indítvánnyal állnak elő. Azt mondják adóztassák meg a hajadon leányokat is, akik semmi áron sem akarnak férjhez menni és tulajdon akaratukból maradnak pártában. Valaha a vénkisasszonyság szegény volt, de ma a harcok feministák egyenesen kevély keinek azzal, hogy nem hajlanak semmi férfi kérésre.

A 88.845 számra eső nagy jutabonditást 3.500.000 lejt (három és félmilliót) a csehszlovák osztályorsjáték utolsó húzásán a Fortuna-bankház (Bratislava) szerencsés vevői nyerték meg. Lapunk mai számában megtalálja a Fortuna hirdetését. Ne mulassza el a következő sorsjáték I. osztályához sorsjegyeit postafordultával a Fortuna-bankháznál, Bratislava (Csehszlovákia) megrendelést.

Háromévi ott tartózkodás alatt bárki megszerzheti a francia állampolgárságot

Az új francia állampolgársági törvény nagyarányú könnyítéseket tartalmaz. Akik valamilyen szolgálatot tettek Franciaországnak, egy év alatt szerezhetik meg az állampolgárságot

(Páris, június 7. Az Uj Kelet tud.) Nem reg jelent meg az új francia állampolgársági törvény, amely feltűnően nagyarányú könnyítéseket tartalmaz a francia állampolgárság elnyerésével kapcsolatban. Az új törvény megszavazásakor a francia parlament elsősorban a népesség szaporulását tartotta szem előtt és azt, hogy a francia állampolgárok egyre csökkenő számát új állampolgárokkal pótolja.

Tudvalevő, hogy a Franciaországban divó egyke nagyban hozzájárult Franciaország lakosságának kisebbedéséhez. De ennél sokkal súlyosabb következményei voltak a francia nemzetre a háborus veszeségek. Franciaországnak a háboru alatt egy és fél millió halottja volt, 800 ezer ember eltűnt és 500 ezer olyan súlyosan sebesült, hogy nem számíthatók a nemzet produktív fiai közé. Ezeket a veszeségeket pótolni kellett és a francia parlamentnek az egyetlen eszköze erre a külföldieknek a francia állampolgársági listába való felvétele maradt.

Az új állampolgársági törvény könnyítéseit

A törvény I., II., III., IV. és V. szakasza a Franciaországban született idegenek állampolgárságának ügyével foglalkozik.

A VI. szakasz kimondja, hogy mindazok az idegenek elnyerik a francia állampolgárságot, akik naturalizálták magukat. A törvény szerint a következők naturalizálhatják magukat:

1. Mindazon idegenek, akik betöltötték tizennyolcadik életévüket és igazolni tudják, hogy megszkaitás nélkül három évet töltöttek Franciaországban.
2. Mindazon idegenek, akik betöltötték tizennyolcadik életévüket és megszkaitás nélkül egy évet töltöttek Franciaországban, hogyha különösebb szolgálatokat tettek a francia államnak, ha rendkívüli tehetségüket valami uton beigazolták, ha valamilyen iparágat vagy találmányt hoztak be Franciaországba, ha ipartelepkeket, vagy mezőgazdasági üzemeket lé-

tesítettek Franciaországban, ha a francia hadseregben vagy egy szövetséges államban telejstíttek katonai szolgálatot, ha egy francia főiskolán diplomát nyertek el, ha francia nemzetiségű nővel kötöttek házasságot, végül egy éven belül francia állampolgárok lehetnek mindazok, akik francia állampolgárnak születtek, gyermekkorukban külföldre kerültek és csak nagykorúsításuk után kerültek vissza Franciaországba.

A naturalizált idegen jogait
A naturalizált idegen mindazon polgári és politikai jogokat élvezheti, mint a többi francia állampolgár. Különbőség csupán az, hogy a naturalizált idegenek csak tíz évvel állampolgárságuk elnyerése után foglalhatnak el állami funkciókat és élvezhetik a választói jogot. Kivételt képeznek azok, akik aktív katonai szolgálatukat a francia hadseregben teljesítették, vagy akiket különböző okok miatt az alól az igazságügyi miniszter dekrétuma mentesít.

A gyarmatokon is érvényes az állampolgársági törvény

A hetedik szakasz a francia apa, vagy

francia anya és külföldi anya a külföldön élő francia szülők és hasonló helyzetben lévő szülők törvényes és törvénytelen gyermekeinek honosításával foglalkozik.

A nyolcadik szakasz szerint egy francia állampolgárral összeházasodott idegen nő francia állampolgár lehet, a mennyiben erre kérvényt nyújt be.

A francia nő, aki egy idegenhez megy férjhez, francia nemzetiségű marad mind addig, amíg nem mond le a francia állampolgárságáról.

A kilencedik szakasz öt pontban a francia állampolgárság elvesztésének lehetőségeivel foglalkozik.

A tizedik szakasz az új törvény kihirdetésének és érvénybelépésének ügyével foglalkozik.

A tizenegyedik szakasz a visszahonosítással foglalkozik, majd az átmeneti intézkedéseket sorolja fel.

Végül, a törvény tizenötödik szakasza, amely az utolsó, leszögezi, hogy a francia állampolgársági törvény Franciaországon kívül Algírban, Guadeloupe és a Martiniki gyarmatokon is érvényes.

Megvonták a nagyváradai kisebbségi iskolák nyilvánossági jogát?

(ORADEA-NAGYVÁRAD, június 7. Az UJ KELET tud.) Néhány nappal eelőtt, amikor Anghelescu közoktatásügyi miniszter Nagyváradon járt, nagy elismeréssel nyilatkozott a zsidó iskolák előmeneteléről. A miniszter örömeinek adott kifejezést, hogy a zsidó liceum nyilvánossági jogát visszaadta.

Ennek ellenére csütörtökön távirat érkezett dr. BOTA György tankürettől főigazgatóhoz, amely szerint a kultuszminiszterium a zsidó liceum kivételével a összes kisebbségi, illetve zsidó iskolák nyilvánossági jogát megvonja. A tankürettől főigazgatóhoz érkezett távirat megnevezi a vizsgázó bizottságot is.

A rendeletet még nem hajtották végre, miután az még az iskolákhoz nem érkezett meg.

Dr. BOTA György táviratilag aggodalmának adott kifejezést a rendelkezés miatt és részletes intézkedést kért.

A világbajnoki elődöntőben Argentina 6:0-ra legyőzte Egyiptomot

Argentina csapata az olimpiász után közép-európai turnéra indul

Amsterdam, június 7. Az amsterdami futballolimpiáson tegnap délután Argentina és Egyiptom világbajnoki elődöntőjét játszották le. A mérkőzést Argentina csapata 6:0 (0:3) arányban, óriási fölényrel nyerte meg. Argentina ezzel a győzelemmel a döntőre kvalifikálta magát, amelyben a ma délután lejátszandó Uruguay-Olaszország valógatóttal közül kikerülő győztes csapat tal fog megküzdeni.

Argentina és Egyiptom csapatainak tegnap lefolyt küzdelméről a következőket jelentik:

Mintegy 12 ezer néző jelenlétében folyt le a világbajnoki elődöntő, amelyen Egyiptom csapata szép kezdés után percekig ostromolta az argentinaiak kapuját. A kilencedik percben a bíró gólt ítélt meg Argentina javára, amelyet az egyiptomiak igazságtalannak találtak. Ennek hatása alatt a csapat elkezdte elvetlenedni és majdnem teljesen összeroppant.

Az argentinaiak góliát az első félidőben Ferreira és Tarasconi rúgták. A második félidőben mindvégig Argentina maradt fölényben. A huszadik és negyvenedik percekben ismét Trascor-

ni és Ferreira terhelik meg újabb gólokkal Egyiptom hálóját. A játékidő vége előtt pár perccel a bíró büntetőrúgást ítélt Argentína ellen, de Egyiptom összes játékosai olyan depresszáltan játszottak, hogy a center ezt a biztos góllehetőséget is elmulasztotta és a kapus kezébe rúgta a labdát.

Argentina fölényes győzelmének következtében legigóságabb aspiránsa lett a világbajnoki címnek. És riválisa csak Uruguay csapata lehet.

Értesülésünk szerint Meissl Hugó dr. a bécsi futballszövetség elnöke több ízben folytatott tárgyalásokat Argentína csapatának közép-európai turnéjára vonatkozólag. Eddig csak annyit sikerült elérnie, hogy a csapat távirati értesítést kért Buenos Ayresből, a közép-európai turné jóváhagyására. Ha Argentínában a csapat európai turnéjának meghosszabbításához hozzájárulnak, úgy az olimpiai döntőbe került argentinai válogatott egy-egy mérkőzést játszhatna Bécsben és Budapesten. Meissl Hugó dr. egyébként lekötötte Portugália válogatottját is bécsi vendégszereplésre.

Zsidó lexikon készül Budapesten érdekes sereg-szemlével

A hitehagyottak hasztalan intervenciója a szerkesztőknél, hogy ne szerepeljenek a lexikonban

Budapest, június 7. A magyar nyelvű zsidó tudományos irodalom legmonumentálisabb munkája készül Budapesten: a *Zsidó Lexikon*. Olyan általános, nagy érdeklődés várja ennek a munkának a megjelenését, amelyre még nem volt példa. Az utolsó esztendő érdeklődésének előterében álló legizgatottabb problémákra, a zsidósággal összefüggő ezernyi kérdésre fog választ adni ez a hatalmas munka, amely a tények meggyőző erejével, a hiteles adatok tömegével fogja elhárítani azt a sok vádat, amely a valóságos helyzetismerése, a tudatos félremagyarázás és a hamis, vagy rosszhiszemű beállítás miatt támadt a zsidóság ellen. Könyv, amelyre szükség van, munka, amelyre összefogott a magyar nyelvű zsidóság szellemi elitje.

A *Zsidó Lexikon* tervének elgondolója, propagálója és a készülő lexikon szerkesztője: Ujvári Péter az *Uj Kelet*nek éveken keresztül volt munkatársa, aki rengeteg energiát és munkát fordított arra, hogy tervét megvalósíthassa. A nagy nehézségek, amelyek ilyen óriási munka előkészítését jellemzi, talán legjobban megvilágíthatók azzal, hogy Németországban is csak most jutott megvalósuláshoz a német zsidó lexikon terve. Országos gyűjtéssel egymillió arany-márkát adtak össze a német zsidók, hogy lexikonjukkal nyilvánosság elé lépessenek.

A *Zsidó Lexikon* szerkesztőségében

Az *Uj Kelet* munkatársa ellátogatott a *Zsidó Lexikon* Rákóczi-ut 61 szám alatt lévő szerkesztőségébe. Magyar nyelvű zsidó munka ilyen adminisztrációval még nem készült. Hatszáz zsidó hitközséggel levelez az adminisztráció és négyezerre tehető azoknak a száma, akikkel a szerkesztőség levélbeli összeköttetésben áll. A világ minden táján élő magyarországi származású zsidók lelkesedéssel küldenek tájékoztatást. Hol mit csináltak azok a zsidók, akik innen elszármaztak? És a hitközségek adják meg a választ arra, mit csináltak és mit csinálnak a zsidók Magyarországon, Erdélyben Szlovéniában és a Vajdaságban. Kaliforniából egy magyar zsidó származású város-

alapító unokája küldi be nagyapja személyi adatait Hollywoodból a Zemplén megyei eredetű filmkirály küldi be a kitöltött kérdőívet. Mexikóból egy tábornok, Oxfordból egy egyetemi tanár. Folyik a lexikon adatgyűjtése...

Kéziratok halmazata közt dolgozik Ujvári Péter, aki egyidőre becsut mondtott a szépirodalomnak és a publicistikának, hogy minden idejét a lexikonnak szentelhesse. Kérdőívet vizsgál épen, amit a mai posta hozott.

— Egy magyarországi zsidó hitközség beszámol arról, — mondja Ujvári Péter, — hogy a hitközséget két zsidó hitre tért katolikus pap alapította. Az alapítók sírköveinek hiteles feliratát is közlik...

Az erdélyi zsidóságról

Megindul a beszédfele. Ujvári Péter szívesen gondol vissza Kolozsvárra és dicséri az erdélyi zsidókat. Aztán a lexikonról beszél:

— Ha az erdélyi ember kezébe veszi a lexikont, ami őt legközvetlenebbül érdekli: megtalálja benne az összes erdélyi zsidó községek monografiáit. Kik alapították a hitközséget? Hogyan telepedtek meg ott a zsidók? Mit tettek a gazdasági és kulturális fejlődés érdekében és kik azok a kiválóságok akik a községben születtek. Megtalálja a gazdasági élet, a tudomány, a hiteles és a művészet jeleseit lelejtőjeit.

— Erdély, Magyarország, Szlovénia és a Vajdaság zsidó községei rengeteg kulturális értéket produkáltak. Közgazdasági kiválóságok, nagy teológusok, világhírű tudósok és művészek légiói kerültek ki a falvak és városok zsidó miliójából és nőttek az egyetemes kultúra nagyságai közé. A lexikon felkutatja ezeket az értékeket és megőrzi a jövő számára, hogy méltó helyet biztosíthasson e területek zsidóságának a világ zsidósága rangsorában.

A liturgiái adatok

— Minden szó és fogalom, amelynek jelentősége van a zsidó életben megfelelő ismertetést kap. A liturgiái vonatkozásokra nagy súlyt fektettek mert, ma már sajnos a gyermek sokszor hiába kér az apjától felvilágosítást a vallásos szoká-

sokra vonatkozóan. A lexikon általános felvilágosító és ismertető feladatán kívül a zsidó gyermeknevelés elsőrendű faktora kell, hogy legyen, mert csak így tudja betölteni fontos hivatását.

— Figyelmünk kiterjed minden zsidó vonatkozásra, még olyanokra is, amelyek csak etnográfiai szempontból lehetnek érdekesek, vagy értékesek. „Babonás napok”, „Babonás számok” stb. címűk alatt ismertetjük azokat a hiedelmeket, amelyekkel egyes területek zsidóinak felfogása napokat és számokat különös, olykor titokzatos jelentőséggel ruház fel.

— „Antiszemitizmus” és „Antiszemitizmus ellen való küzdelem”, „Fajvédelem”, „Antropológia”, „Térítés”, mind össze foglaló cikkek a lexikonban Természetesen reánk nézve a legszigorúbb tudományos felfogás az irányadó, amint hogy a lexikonban nem juthat érvényre semmiféle politikai tendencia. Hogy kuriózumokat említsék, írunk a zsidó cigányokról is, azokról a zsidó magyar népzenezekről, akiket Csokonai is felemlít versében „Bandérium” című alatti pedig arról a történelmi nevezettségű lovasbandériumról, amelyben a budai zsidó község előkelői, lóháton csillogó fegyverzetben, lengő struccokkal kalpagjaikon a bevonuló Mátyás királyt fogadták.

— Megemlékezünk a középkori zsidó bajvivókról csakugy, mint a modern olimpiász magyar zsidó származású kardforgató bajnokairól. Középkori zsidó főurak, diplomaták, orvosok, írók színes menete vonul el a lexikon lapjain az olvasó szeme előtt. A zsidó orvost megvalósítjuk már az erdélyi fejedelmek udvarában és az utolsó török szultánt is ma-

gyar zsidó származású orvos gyógyított.

Az eddigi eredmények

— Remélem, hogy a zsidó multnak és a jelennek egyetlen fontos momentumuma sem marad ki a lexikonból. Bár a munka csak novemberben fog megjelenni, máris hatalmas anyagot dolgoztunk fel. Készen áll már hatszáznegyvenhat talmudikus tudós élettrajza, Ugyanennyire tehető a hírneves egyetemi tanárok, orvosok, jogászok és más tudósok élettrajza. Művészek, írók, költők, zeneszerzők száma eléri az ezret. A zsidó lexikon munkatársainak száma száznál több, közöttük a legjelesebb szaktudósok, írók, publicisták, politikusok, statisztikusok és szakértők.

— Azt hiszem, mondja végül Ujvári Péter — hogy munkánkkal ki fogjuk érdemelni azt a szeretetet, bizalmat, mellyel minket támogatni igyekeznek... szeretettel üdvözölöm az erdélyieket és ha időm engedi, rövidesen ellátogatok Kolozsvárra.

A „Jejelepszesszeru” adatok

Itt említhetjük meg, hogy látogatásunk végén egy aktív államtitkár érkezett a szerkesztőhöz. Később megtudtuk, hogy a látogatás célja egy kérdés volt, az illető ne szerepeljen a *Zsidó Lexikon*ban, mert pályatársai nem tudják, amit a szerkesztő kikutatott, a zsidó eredetét... Es naponta érkeznek ilyen intervenciók de minden hiábavaló. Aki a zsidósághoz emelkedett hírnévre, állásra, viselnie kell ennek konzervenciáit... A lexikon segítségével lesz, sokaknak büszkeségére és ki tehet róla, ha sokaknak nem kedvére. (—5—)

Nyolcvanmillió értékű vagyont találtak egy beszarábiai koldusnál

Nappal koldus, éjjel betörő-bandavezér. Háromszáz darab briliánskövet találtak egy bank safejében

(Bucuresti-Bukarest, június 7. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) A beszarábiai Kisenevnek olyan szenzációja van, ami ugyszólván egyedülálló a maga nemében és amihez hasonlót csak a detektiv-pontyirodalomban találui. A rendőrség letartóztatott egy fellábu és sulyos lepra-betegségben szenvedő koldust, akiről kiderült, hogy nem kevesebb, mint nyolcvan millió lej vagyonnal rendelkezik és hogy valójában egy messze elágazó, évek óta sikeres operáló tolvajbanda vezére. A koldust épen koldustársai jelentették fel, azzal vádolva őt, hogy lepra sebei csak maszkírozottak és mint álkoldus elveszi előlük a jó helyeket. A rendőrség beidzta Leonides Adazit, a koldust és a megejtett orvosi vizsgálat megállapította, hogy a lepra sebek valóban hamisak és hogy mind a két lába ép, de az egyiket egészen bénának tünteti fel. A további vizsgálat során kiderült az is, hogy a koldus valósággal kettős életet élt és két lakása is volt. Nappal, ha nem koldult a tempom előtt, egy szegényes viskóban lakott, este, azonban a város részében lévő házában aludt, ahol éptestű embernek ismerték. Most már nagyobb eréllyel folytatták le a vizsgálatot, amely egyenesen szenzációs eredménnyel járt.

Kétségen kívül megállapították, hogy Adazki, aki örményszármazású, Törökországból, a mohamedán pogromok elől menekült Romániába, ahol egy kitűnően megszervezett betörőbandának volt a feje és 1920 óta operál Kisenevben és környékén. Főleg ékszeres üzleteket fosztogattak, de nem vetették meg a gazdag villákat sem. Az örmény maga sohasem vett részt a betörésekben, ő csak kidolgozta a terveket, amiket a banda végrehajtott. A soktagu bünszövetkezet vakon engedelmességet vezérének, aki hogy elkerülje a rendőri nyomozást, koldusruhába öltözött. Hogy mennyit harcolt össze Adazki, arra jellemző, hogy négy nagy bukaresti bankházban safet bérelt, amelyet a vizsgálóbíró most felnyitott. A páncélszekrényekben részvényekben

idegen valutákban és ékszerekben hozzávetőleges becslés szerint mintegy hatvan millió lej értékű találtak. Ez azonban nem a teljes szákmány, mert Adazki az elmúlt évek folyamán ékszerekben és pénzben jelentős összegeket fizetett ki társainak, a négy bank csupán az ő vagyonaát őrizte. Az ékszerek között találtak egy művészi kivitelű nehéz arany dohánytárcát, amelynek belsejében a következő irás áll: „Az osztrák uralkodónak emlékül II. Vilmostól”. A briliánsokkal sürtűn kirakott tárcát Vilmos császár még 1905-ben ajándékozta néhai Ferenc Józsefnek. Hogy miként került a drága műredek Adazkihoz, azt csak a későbbi nyomozás fogja kideríteni. Az ékszer között van egy több millióért gyöngy-sor, egy ritkaság, drágakövekkel ékes kaukázusi tör, két nagy szak gyűrűkkel, órákkal, láncokkal, karkötőkkel és más ékszerekkel, továbbá egy zacskó, amelyben háromszáz vizisztia briliánskövet találtak. A rendőrség nem elégedett meg ezzel, hanem házkutatást tartott a koldus mindkét házában udvarán és felásva az egyik ház kertjét, két nagy doboz hozott felszínre. Mindkét dobozban rengeteg külföldi valuta és ékszer volt mintegy egy huszmillió lej értékben. A nyomozó hatóságok hetekig csak azzal lesznek elfoglalva, hogy leltározzák Adazki kincseit és hogy felkutatják a károsultakat, ami tekintve az óriási anyagot, nem kis munka.

Maga Leonides Adazki sulyos tüdőbetegségben szenved és az orvosok véleménye szerint nem sokáig él. Két ízben sikerült megszöknie a rendőrségi fogdából, miután megvesztegetett rendőröket, de mind a kétszer elfogták, a rendőrök pedig letartóztatták. A nyomozás folyamán letartóztatták még Constantinides és Wolfson nevű büntörseit, míg a banda többi tagjainak nyoma veszett. Az eset egész Beszarábiában és Bukarestben óriási feltűnést keltett és a lapok hosszú hasábjain foglalkoznak Adazkival, a koldus betörőkirállyal.

Maros a föld

(Targumure) Az *Uj Kelet* tele-vállalatok neportja ma tezett a város földgáz ügyéből kérdéssel, am után már-már a marosvásárt kaadók szövetésében foglal meg a városi dumot. A bead meg egyfelől, hogy a város hatkozó előzetli Földgáztele hónappal e azonban aggo

a város rés zottság által leges szerző illelve nagy

A földgáz sulyos hátrány helyi gyáripark fűtőanyagának

— Három e rok, mert Oro ni. Kisenevben Gatuska napelött éjjel Oroszországba füzesekben bu grancsár kate vezetőjük ruh a folyóba és a többiek elkezd katoma utánuk Kettőt pedig s negyediket sé lentette, hogy tartozik társai nek a szektán rosokában van menni bucsura tak, ezért kise Azt is elmond többszáz ino földalatti tem

Vict corp CR Röntgen kész tubus, diather card

Radiológiai készülék

SA

Orvosi és h lerakata Bu cuzino 2. Te Teljes körházi berendezések, Mekanoterapia lések. Melegít Elsőrangú ref spektus

Birdessen

Marosvásárhely gyáripára sürgeti a földgáz bevezetésére vonatkozó szerződés ratifikálását

(Targumures-Marosvásárhely, június 7. Az Uj Kelet tud.) A marosvásárhelyi ipar vállalatok nevében az UGIR helyi csoportja ma terjedelmes beadványt intézett a város polgármesteri hivatalához a földgáz ügyében. Ezzel a nagyjontosságú kérdéssel, amely hosszú évek vajudása után már-már tető alá jutottnak látszott, a marosvásárhelyi nagyiparosok és munkaadók szövetsége külön választmányi ülésben foglalkozott és ezen szövegezték meg a városhoz beterjesztett memorandumot. A beadványban örömmel állapítja meg egyfelől az UGIR helyi csoportja, hogy a város a földgáz bevezetésére vonatkozó előzetes megállapodást a Nemzeti Földgázársasággal (Sonametan) már hónapokkal ezelőtt megkötötte, másfelől azonban aggodalommal konstatalja, hogy

melési költségeket redukálni és így egyre komolyabb nehézségekkel küzd. Súlyos kárt jelent a földgáz-kérdés elodázása a város általános gazdasági életének szempontjából is, mert

a földgáz bevezetésével kapcsolatban mintegy 15-20 millió lej értékű közmunka válna szükségessé,

ami egyfelől felfrissítón hatna a város ipari és kereskedelmi életére, másfelől pedig új munkaalkalmak teremtésével csökkentené a foglalkozásnélküliek számát.

A gyáriparosok memorandumja a fentiek alapján kéri ennek a kérdésnek a legsürgősebb letárgyalását, annál is inkább, mert

attól lehet tartani, hogy a szerződés ratifikálásának folytonos szabotálása miatt a Nemzeti Földgázársaság vissza fogja vonni az egész ajánlatot,

amire Motas Constantin, a Sonametan vezérigazgatója már tett is bizonyos célzásokat. Ebben az esetben pedig Marosvásárhely könnyen úgy járhat, mint 1917-ben, hogy legalább újabb 10 esztendőre vagy talán végtelen időkre elesik a földgáz bevezetésétől.

a város részéről kiküldött szakbizottság által elfogadott és aláírt végleges szerződést a város közgyűlése, illetve nagytanácsa még nem vette tárgyalás alá.

A földgáz bevezetésének elhalasztása súlyos hátrányokat jelent a marosvásárhelyi gyáriparra, amely ennek az ócsó futóanyag hiányában képtelen a ter-

— Három embert lelőttek a grancsárrok, mert Oroszországba akartak szökni. Kisenevől jelentik: Orheimegyében Gatuska község közelében tegnapelőtt éjjel négy férfi át akart szökni Oroszországba. A Dnyeszter partján, a füzesekben bujkáltak, amikor az egyik grancsár katona észrevette őket. A vezetőjük ruhástól belevetette magát a folyóba és átúszott a túlsó partra. A többiek elkezdtek szaladni. A grancsár katona utánuk lőtt és egyet halálra, kettőt pedig súlyosan megsebesített. A negyediket sértetlenül fogták el. Kijelentette, hogy az inoentista szektához tartozik társaival együtt és miután ennek a szektának Ukrajnában, Balta városkában van a központja, oda akartak menni bucsura. Engedélyt nem kaphattak, ezért kísérelték meg a szökést. Azt is elmondta, hogy Orheimegyében többszáz inoentista hívó van, akik földalatti templomban imádkoznak.

— Németszághban csökken a munkanélküliek száma. A berlini statisztikai hivatal közlése szerint a munkapiac helyzete május első hetében tovább javult. A munkanélküliek száma egymillióra csökkent, úgyhogy az ez év januári viszonyokkal szemben a javulás több mint 40 százalék. A munkaviszonyok különösen azokban az iparágakban mutatnak javulást, amelyek tömegcikkre gyárására vannak berendezve. Ezenkívül egyes szezoncikkre gyártására az utóbbi hetekben több ezer munkást alkalmaztak. A munkapiac aránylag kedvező helyzete a fokozott expornak köszönhető, tekintettel arra, hogy a német beföldi konjunktúra pár hónap óta visszaesést mutat. Úgy az érdekelt iparágak, mint kormánykörök azon fáradoznak, hogy a beföldi csökkenő konjunkturát fokozott exporttal ellensúlyozzák, és így a produkció korlátozására eddig csak szőrványosan került sor. Különösen a textil- és a gépipar exportüzletlei mutatnak szép fejlődést, úgyhogy egyelőre a főbb iparágak az export következtében fentartják teljes üzemüket.

— A temesvári konföderáció delegátusai. Ujabbán a következő delegátusok megválasztását jelentik az E. Zs. N. Sz. Központi irodájának. Mezőtelekd Blum Zsigmond (Nagyvárad). Kolozsvár: Klein Eljáhu, dr. Hamburg József, Fischer Rezső, dr. Krausz Mórné (Marosvásárhely), Feuerstein Kálmán, Szirmai István, Gottlieb József, Kun Adalbert, Ölbaum Etus, Jakab Mórné, Jámbor Ferenc, dr. Lázár László, Izrael Henrik, Berényi Miklós, Nussbacher Gábor, Friedmann Adolf. Pótdelégátusok: Böhm Gábor, Grosz Hermann, Fischer Zoltán, Hecht Márton, Boskovits Ferenc dr. Lobstem Sándor, Simon Tibor, Klinger József, Klein Endre, Klinger József, Schatteles Endre, dr. Naschné, Ernster Margit, Rosenberg Oszkár, Temesvár: Mózes Dezső, Wartenfeld Oszkár.

— Erdélyben 158 hamis szeszfőzdet leplezték le. A szesz forgalmának és termelésének korlátozása következtében országsszerte megkezdődött a fekete szesz gyártása. A közigazgatási és pénzügyi hatóságok hiába küzdenek az új szeszfőzés ellen mert azok ellenőrzését a legleleményesebb módon játszák ki. A pénzügyi hatóságok eddig csupán Erdélyben 158 zugszeszfőzdet leplezték le. Az egyes megyék között a zugszeszfőzdek így oszlanak meg: Szamosmegye 1, Besztercenaszód 5, Biharmegye 8, Udvarhelymegye 4, Háromszékmegye 3, Szatmár 5, Csík 17, Máramaros 49 és Fogaras 66.

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztálysorsjáték erre bőven alkalmat nyújt önnek!

Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben

- 13 millió lei = 2,600.000 Kc**
- Két jutalomdíj à 5 millió lei = 1.000.000 Kc**
- Két nyeresemény à 1½ millió lei = 300.000 Kc**
- Két nyeresemény à 1 millió lei = 200.000 Kc**
- Két nyeresemény à ½ millió lei = 100.000 Kc**

és sok egyéb nyeresemény à 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lej, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 stb. Kc értékben. — Összesen 100.000 nyeresemény **245 millió lei = 49 millió Kc** összértékben. Minden nyeresemény készpénzben és levonás nélkül kerül kifizetésre. **Minden második sorsjegy nyer.**

Az I. oszt. huzása 1928. jun. 25.

Rendeljen azonnal a közismert pozsonyi

FORTUNA bankháznál, Bratislava

Megrendelő lap Borítékban küldendő

Fortuna Bankház

Bratislava
(Csehszlovákia)

Küldjenek az I. oszt. sorsjegyekhez: — egész sorsjegyet, à 400 lej
— fél sorsjegyet, à 200 lej
— negyed sorsjegyet, à 100 lej

Az összeglet a sorsjegy vetele után postautalvánnyal vagy pénzeszeveiben utalom át önöknek.

Név _____

Cím (helység, utolsó. posta, utca és házszám) _____

— Cassel a spekuláció törvényes korlátozása ellen nyilatkozott Amerikában. Cassel professzor, aki jelenleg Amerikában tartózkodik, legutóbb Newyorkban nagyjelentőségű nyilatkozatot tett a spekuláció törvényes megakadályozására vonatkozólag. Tudvalevőleg az Egyesült-Államokban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a dollár vásárlóerejét stabilizálják és a spekulációt törvényes eszközökkel megakadályozzák. Cassel, aki jelenleg a valutáris kérdések egyik legkiválóbb szakértője, erőltetesen állást foglalt eme terv ellen. A spekuláció megakadályozását, illetve korlátozását Cassel feltétlenül szükségesnek tartja, azonban óva inti az amerikaiakat törvényes eszközök alkalmazásától. A spekulációt nem lehet törvényekkel letörni, erre a céha határozottan áll. A spekuláció morális befolyása. A newyorki diszkontálási emelése Cassel véleménye szerint is nyugtalanítja az egész pénzügyi világot.

— Felborult egy tizenöt személyes autóbusz és egy halott, nyolc sebesült maradt a romok alatt. Bukarestből jelentik: A 7824-es számú bukaresti autóbusz, amely Titu felé közeledett, tegnap délután az 58-as számú kilométer oszlopnál a sáncba fordult. A söfőr örült irammal hajtotta a gépet s amikor egy szekérral találkozott, neki hajtott a kilométer oszlopnak. Az autóbusz befordult az árokba és pozdoriájá zuzódott. Egy utas nyomban meghalt, nyolcan pedig olyan súlyosan sérültek meg, hogy mindnyájuk állapota életveszélyes. A söfőr is a súlyosan sebesültek között van. A többi utasok is megsérültek.

Az állami kórházakban nagyobb díjakat szedtek, mint amennyit a miniszteri rendelet megállapít. Bukarestből jelentik: Dr. Daniel egészségügyi vezérfelügyelő vizsgálatot tartott több állami kórházban és megállapította, hogy nagyon sok helyen a kórházak igazgatóságai nagyobb ápolási díjakat szednek, mint amennyit a miniszteri rendelet előír. A vezérigazgató jelentése alapján az egészségügyi minisztérium közzétette az összes állami kórházakat, hogy semmi körülmények között sem követelhetnek a betegetől nagyobb díjakat, mint amennyit a kórházakról szóló szabályrendelet megállapít.

— Harmincegy nőképviselethez van a német parlamentnek. Berlinből jelentik: Az új parlamentnek 129 olyan tagja van, aki most került be a törvényhozóházba. A parlamentnek egyébként 31 nőképviselethez van. akik közül 19-en a szociáldemokrata párt listáján kerültek be.

* Ahol szép asszonyok találkoznak, társaságokban vagy színházban, a nap bármely szakában, a hajnak mindig különösen szépek kell lennie. Akár szőke, akár barna, akár hosszú, akár rövid a haj, ha valóban szép, mindenkinek elismerő és hódoló tekintetét vonja magára. Minden haj ápolásának igazi szere az Elida-shampoo. Tőle a haj selyemlágú, laza, ragvógó, mélyszínű és szép lesz.

Elida-shampoo mindenki részére kész csomagolásban, arany írással. Két mosásra elegendő csomag ára 10 lej.

Elida shampoo.

Victor X. Ray Corporation CHICAGO

Röntgen készülék — eredeti Coolidge tubus, diathermia, quartz-lámpa, electro-cardiograf s egyéb

Radiológiai és elektroterápiai készülékek vezérképviselője

SANAX

orvosi és higiénikus készülékek
lerakata **Bucuresti Str. Gh. Cantacuzino 2. Telefon 202-02 és 206-22.**
Teljes kórházi, szanatóriumi és hőfürdő berendezések, **Elektroterápia-Hidroterápia Mekanoterápia.** — Egészségügyi felszerelések. Melegítő és ventiláló készülékek. Elsőrangú referenciák. — Ingyenes prospektusok és felvilágosítások.

Érdeksen az Uj Keletben

u orvos gyógyítot-
edégi eredményei
a zsidó multnak és
ontas momentuma
nból. Bar a munka
megjelenni, máris
oztunk fel. Készen
enhat talmudikus
ennyire tehető a
árok, orvosok, jók
élettrajza. Mivé-
neszerzők száma
lexikon munka-
ál több, köztük a
k, írók, publicis-
tikusok és szalár-
dja végül Ujvári
kkal ki fogjuk ér-
t, bizalmat, mely-
gyekeznek...
az erdélyieket és
esen ellátogatók
ezésszerű" adatok
gy látogatásunk
ittkár érkezett a
megtudtuk, hogy
res volt, az illető
lexikonban, mert
amit a szerkesz-
detét... És na-
intervenciók, de
a zsidóságból
sra viselnie kell
A lexikon se-
büszkeségére és
ak nem kedvére,
(—s—n)

**gyont
iai**

**vezér.
tak egy**

zerekben hoz-
t mintegy hat-
tak. Ez azon-
y, mert Adazki
ékszerében és
ket fizetett ki
upán az ő va-
között találta
arany dohány
n a következő
kódónak emlé-
liánsokkal sü-
s császár még
ai Ferenc Jó-
serült a drága
sak a későbbi
Az ékszerel-
t erő gyöngy-
kövekkel ékes-
ák gyűrűkkel,
ökkel és más
acska, amely-
brillianskövel
elégedett meg
tartott a kol-
rán és felavá-
nagy doboz
dobozban ren-
zer volt mint
A nyomozó
al lesznek el-
Adazki kin-
károsultak,
agot, nem kis
nyos tüdőbe-
osok vélemé-
Két ízben si-
ségi foglából,
ndöröket, de
a rendőroket
mozás folya-
onstantinides
mig a bandá-
ett. Az eset
Bukarestben
lapok hosszú
adazkival.

Közgazdaság

Egyelőre nem döntöttek az Erdélyi Szeszgyárosok Szövetségének feloszlatásáról

Közbejött fontos okok miatt ebben a kérdésben csak később fognak határozni

(Cluj-Kolozsvár, június 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön délelőtt tartotta meg május 10-ikéről elhalasztott rendes évi közgyűlését az Erdélyi Szeszgyárosok Szövetsége a kereskedelmi iparkamara székében. A közgyűlés elején, amelyen Tischler Mór elnököt, élénk varakozással tekintettek szeszipari körökben, minthogy a napirend egyik pontja szerint ennek a közgyűlésnek kellett volna döntenie arról, hogy feloszlik-e a szövetség, vagy pedig továbbra is fennmarad. Tudvalevő ugyanis, hogy ez az érdekképviselő nyolc évvel ezelőtt alakult meg biztató auspiciumok között. Egyideig prosperált is a szövetség, később azonban egyre inkább elvesztette jelentőségét, aminek legfőbb oka a tagok részvételeiben kereshető, azonkívül abban a körülményben, hogy az ipari szeszgyarak lassanként teljesen különváltak. Amikor azután tavaly megalakult a hi-

vatalos Szeszszindikátus, ugyszólván teljességgel megszűnt az Erdélyi Szeszgyarak Szövetségének létjogosultsága.

A mai közgyűlésen dr. Kiss Mór nyugalmazott egyetemi tanár, a szövetség ügyvezető-igazgatója terjesztette elő az évi jelentést, amely általánosságban és részletesen foglalkozik a szeszipar helyzetének alakulásával. Ugy az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentést, mint az azután beterjesztett zárszámadásokat a közgyűlés tudomásul vette és a szövetség vezetésének a felmentvényt megadta.

A likvidálás kérdésével kapcsolatban, rövid vita után, a közgyűlés úgy határozott, hogy ebben az ügyben — közbejött igen fontos okok miatt — elhalasztja a döntést. A közgyűlés egyúttal utasította az elnökséget, hogy egy később meghatározandó időpontban tegyen megfelelő előterjesztést a szövetség további sorsáról.

A teljes fogyasztási illetéket kell fizetni a borból készült pálinkák után. Hivatkozással az 1927 november 21-ikén kelt 302429 számú körrendeletre, a pénzügyminisztérium közölte a pénzügyigazgatóságokkal, hogy mivel az italgártasnál nyersanyagként felhasznált bor fogyasztási adóját a termelő köteles fizetni, vagyis a szeszitalgyárak már adózott állapotban veszik át a bort, a gyáraknak ezen a címen nincs joguk semmiféle bonifikációra, minthogy ez azt jelentené, hogy a pálinkagyáraknak a kincstár egy olyan összeget térítsen vissza, amelyet nem a gyáros fizetett be illeték fejében. Ennek megfelelően, az adózott borból gyártott pálinkák után a teljes fogyasztási adót kell fizetni, minden levonás nélkül.

Lejárt az aradi Pátria Fatermelő Rt. A még mindig erős depresszió alatt álló aradi piacon is nagy feltűnést keltettek azok a hírek, amelyek szerint a Pátria Fatermelő Rt. likvidálja üzemait, felosztja anyagraktárait és Magyarországra költözik, aminek következtében a vállalat tömegesen bocsátja el munkásait és tisztviselőit. Ez a hír, mint előrelátható volt, alaptalannak bizonyult, illetve a vállalat vezetősége kategorikusan cáfolja. Illetékes nyilatkozatok szerint arról van

szó mindössze, hogy a fatermelesi lehetőségek ismeretes korlátozása miatt a vállalat elhatározta eddigi kereteinek megfelelő átszervezését, amivel természetesen lejár a tárgyi és személyi kiadások csökkentése. A reális kérések között azonban a Pátria Fatermelő Rt. üzemei folytatják a termelést.

Klein Viktor, a Gyapjúipar Rt. igazgatóját választották meg a hitelezői védegyelet textiltzakosztályának elnökévé. Élénk érdeklődés mellett Temesváron meg alakult a romániai hitelezői védegyelet textiltzakosztálya. Az alakulógyűlésen Klein Ernő textiltgyári igazgató elnököt, míg a megjelenteket dr. Donáth Alfréd, a Bánáti Textiltgyárosok Szövetségének főtitkára üdvözölte. Foris Lajos dr. védegyeleti igazgató ismertető előadást tartott a védegyelet gyakorlati jelentőségéről. Dornheim Jenő a nagykereskedők bevonásával kívánja az alkulatot megerősíteni. Kun Richard és dr. Róth Ottó felszólalása után a gyűlés kimondotta a textiltzakosztály megalakítását, amelynek elnökévé Klein Vikort, a Gyapjúipar Rt. ismert igazgatóját, alelnökké pedig Dornheim Jenőt, Albini és Gromen textiltkereskedőket választották meg.

Pénteken jelenik meg a hívtallos lapban az új vasúti tarifa. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt irták alá azt a minisztériumi határozatot és királyi dekrétumot, amely az új vasúti teherárutarifának július elsején való életbeléptetésére vonatkozik. Az új tarifa a Monitorul Oficial péntek reggeli számában jelenik meg.

Model 92 és Portable **REMINGTON** Model 92 és Portable
a világ legjobb írógépei
Revész Ernő, Târgu-Mureş.
Kérjen ajánlatot!

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 június 7 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3145-3148	—	—	490	3147	—	—	—	—
Newyork	163-16325	51880	51880	2542	16290	—	—	192770	—
London	796-797	253225	25312	2412	79650	—	—	—	—
Paris	641-643	2040	2040	—	64250	—	—	—	—
Milano	860-862	2732	2732	13390	860	—	—	—	—
Prága	483-484	1537.0	1537.0	—	48350	—	—	—	—
Budapest	2850-2852	905950	905950	—	2850	—	—	—	—
Belgrad	—	—	91225	—	285	—	—	—	—
Bukarest	—	32050	320	1575	—	—	—	—	—
Varsó	—	581750	581750	—	1840	—	—	—	—
Bécs	2295-227	7500	7500	—	2299	—	—	—	—
Berlin	3905-3910	12395	12405	—	3905	—	—	—	—

Száz lej árfolyama. Zürich (uro) 320, Páris 1575, Budapest —, Bécs —, Prága —

INGYEN HAT REGÉNYT KAP

egy-ként ca 260-400 oldal diszvásonkötésben dús aranyozással

a magyar és külföldi MODERN REGÉNY IRODALOM SZINE-JAVA

1-24 számú sorozatából az alábbi feltételek szerint:

1. Schnitzler, Hajnali mérközés
2. Dahl, Utazás egy házmesteri fölke
3. Dupuy, A sakkjátékos [körül]
4. Mandelstamm, Hollywood
5. Szini Gyula, Dr. Homo kísérlete
6. Fouchardière, Ha nagyjaink visszaternek
7. Toudouze, Aki ellopta a Gollfáramot
8. Dominik, Atlantis feltámadása
9. Galopin, A vörös szandái
10. Andai, Álomok asszonya
11. Frontaire, A fejedelmi autó
12. Dominik, Egő piramis
13. Dekobra, Leányzóktetés
14. Maugham, A mágnus
15. Bennett, Piros és fehér
16. Bennett, Lord Ralngó
17. Duse, Dr. Smirno naplója
18. Erskine, Szép Heléna magánélete
19. Wodehouse, Psmith, az újságró
20. Toudouze, Vulkanok ebresztője
21. Fouchardière, Mikor öngyűsága vezet
22. Wallace, Az elveszett millió
23. Draut, Polgármester ur, mint turista
24. Michaelis, A gyöngyvakék

A sorozat egyes kötetének ára külön-külön fűzve 55 lej, diszvásonkötésben 88 lej. Mindazok számára azonban, akik rendelésüket azonnal be- küldik: hat kötetre egy ingyen kötet, tizenkét kötetre három in- gyen kötet, tizenhét kötetre pedig

6 KÖTET INGYEN

jár, így 18 kötet árért 24 kötetet szállítunk. Mindenki saját tetszése szerint állítja össze fenti számokból egy a fizetendő, mint az ingyen köteteket, mindenki úgy válogatja össze rendelését, ahogy akarja. — Ha a pénz címre beküldi, portó és költségmentesen szállítjuk egy a fizetett, mint az ajándékköteteket, így az ajándékköteteket

ingyen és portómentesen

kapja. — Rendelését azonnal küldje be, mert ha a so- rozat egyes kötetei elfogytak, később nem pótolhatók. Tessék e szelvényt kivágnál, pontosan kitölteni, nem taláht gondosan törölni és levelezőlapra ragasztva vagy borítékban beküldeni!

T. Libraria LEPAGE könyvkereskedés - CLUJ(Kolozsvár)

Megrendelem a Szine-Java huszonegy számát, vagyis a fenti 24 sorozatot. Fűzve - kötet - előfizetem - utánvéttel: 18 kötet árát fizetem U ingyen jár, fizetendő kötet: 12 fizetve 3 ingyen, hét kötetet: 6 fizetve 1 ingyen. Egy kötet ára fűzve ötvenöt lej, kötve nyolcvannégy lej. Kérem a ..... kötetes sorozatot egyezre, — szállítást

..... részletekben kérem és pedig nyomban küldendő ..... kötet, ... hó ..... én ..... kötet, ... hó ..... én ..... kötet, ... hó ..... én beküldtem ..... Leit, kérem portó és költségmentesen. Fizetem a ..... számokat, Összesen ..... kötetet, ingyen kapom a ..... számokat. Név és foglalk. ..... Cím: .....

Könyvelési és üzleti könyvek

különleges vonalzását készíti a

Cartea Românească könyvgyár - Cluj pontosan, jól és olcsón

*Kereskedelmi és ipari cégek ügye- mébe ajánljuk, a kolozsvári Magánal- kalmazottak ingyenes állasközvetítőjét, ahol mindenki kielégítheti bármilyen szakmai tisztviselői, vagy kereskedel- mi alkalmazott iránti igényét. Nagy- szerű munkaerők várnak elkövetés- re Bármilyen megkeresés „Magánal- kalmazottak állasközvetítőjéhez” Cluj, Str. Cogălniceanu 7. sz. alá intézendők.

APRÓHÍR

Egyszeri költésnek betűvel 10 lej. Leg- Aláskeresőknek Apróhirdetések dí- levelet csak úgy to- melleke van. El- elűziet

Megnősülne

vagy benősülne 28 éves izr. erettse- zett könyvelő. Feit- len intelligens és v- gyonos ur család- Lehetőleg fénykér- megkeresést ké- legyszerűbb díszk- cio mellett „Korrel- jelgere a kiadoba.

Lakást

kaphat esetleg két urile- zongora- és fűz- szoba használattal Cim a kiadoban.

Varróleány

kat keres a Széke- Szalon. Str. Izabella (Ovár)

Olcsón

eladó házasték Pata-uc 135 sz., balra betér- Szoba használattal 5-ik új ház. Díszes

Nagy szoba

fűrdővel, előszobá- azonnal kiadó. Cim kiadohivatalban. 5

Tenn- nadn

l-a drill

Trench-C

Neuma- férfi- és háza Pia

Bet- olvassa

Most jelent me

amely ismerté- alapján okait- bajoknak. Te- dóm bárkinek- geliumot, ha a

Sok ezer ké- szenvedő em- tent lelkiismer- dülálló e

idegbeteg- tartozik, aki- iszonyban, id- lanságban, g- érzékenységbe- nos vagy rész- ben, vagy sz- jelen

főttétlenül ho- kö- Aki figyelme- ződni az egés- szerzésnek e- jon, hanem ir-

ERNST PAST Michaelihr

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnek egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkertesőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Megnősülne vagy benősülne
28 éves Izr. erettségű, intelligens és vagyonos úri családba. Lehetőleg fényképes megkeresést kei a legszigorúbb diszkreció mellett „Korrek” jellegre a kiadóba.

Lakást kaphat egy esetleg két urleány zongora- és fürdőszoba használattal is. Cím a kiadóban.

Varróleányokat keres a Székely-Szalón. Str. Izabella 7. (Ovár)

Ofésón eladó új házasleány Pata-ucca 135 sz., balra betérve 5-ik új ház. Dioszegi.

Nagy szoba fürdővel, előszobával, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 548

Elegáns parke-tes-butorozott szoba P. Unirii, fürdőszobahasználattal, június 15-re kiadó. Cím a kiadóban. 586

Barzel
fierarie - vasúzet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

Kiadó egy elegáns butorozott szoba, egy esetleg két személy részére. Strada Surdá (Kis-ut.) 5.

Fiatalembert izletes kóser házikosztót és lakást kap különbejárattal szobában. - Egyetem-u. 5. 3. ajtó

Tennis-nadrág 540
1-a drill - - - Lei

Trench-Coat Lei 3400

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Piața Unirii 14.

Betegek olvassátok!

Most jelent meg a fevilágosító munka, amely ismerteti sok éves tapasztalat alapján okait és gyógyítását az idegbajoknak. Teljesen díjmentesen küldöm bárkinek ezt az egészségi-évan-geliomot, ha azt alábbi cím alatt kéri.

Sok ezer köszönő irat igazolja a szenvedő emberiség érdekében történt lelkiismeretes, kutató-munka egyedülálló eredményét. Aki az idegbetegek nagy táborához tartozik, aki szerakozottságban, térszonyban, ideges főfajásban, álmatlanságban, gyomor-zavarokban, túlerzékenységben, fájdalmakban, általános vagy részleges testi gyöngeségekben, vagy számtalan más hasonló jelenségben szenved,

föltétlenül hozassa meg vigasztaló könyvecskémet!

Aki figyelmesen olvassa, meg fog győződni az egészség és életöröm megszerzésének egyszerű útjáról. Ne várjon, hanem írjon még a mai napon!

ERNST PASTERNAK BERLIN S. O.
Michaelkirchplatz 13. Abt. 359.

Pályázat

Hitközségünknek a kántori állás betöltendő. Johangu. zeneileg is képzett oly kántorok, akik rendkívüli szükség esetén kiegészítő metszői teendőket is hajlandók végezni, nyujtsák be fizetési igényüket feltüntetve. A pályaműsölatokkal is felszerelt ajánlatukat dr. Friedmann Arpad hitk. főgondnok ur címére. Utiköltség csak meghívottaknak térítettik meg.

Statusquo Izr. Hitközség
Satu-Mare.

olcsó ifjusági könyv

- Tábori Piroska: A szamospartii gyilkosság 40-
- Jókai Mór: A laotungi emberkék 25-
- Kosáryné Réz Lola: A boszorkányvár 25-
- Az elvarázsolt kastély 40-

Szállodák, fürdők, penziók részére

ponyvaváson kertiernyő kerti-nyugágy matrac és butorhuzatok rolettaváson és rud afrik és butorrugó

nagy választékban. Mintázott ajánlattal szolgálunk.

Boskovics József

Cluj, Strada Reg. Maria 15. szám
Telefon 9-10.

A legszebb legolcsóbb legelegánsabb

nyomtatványokat

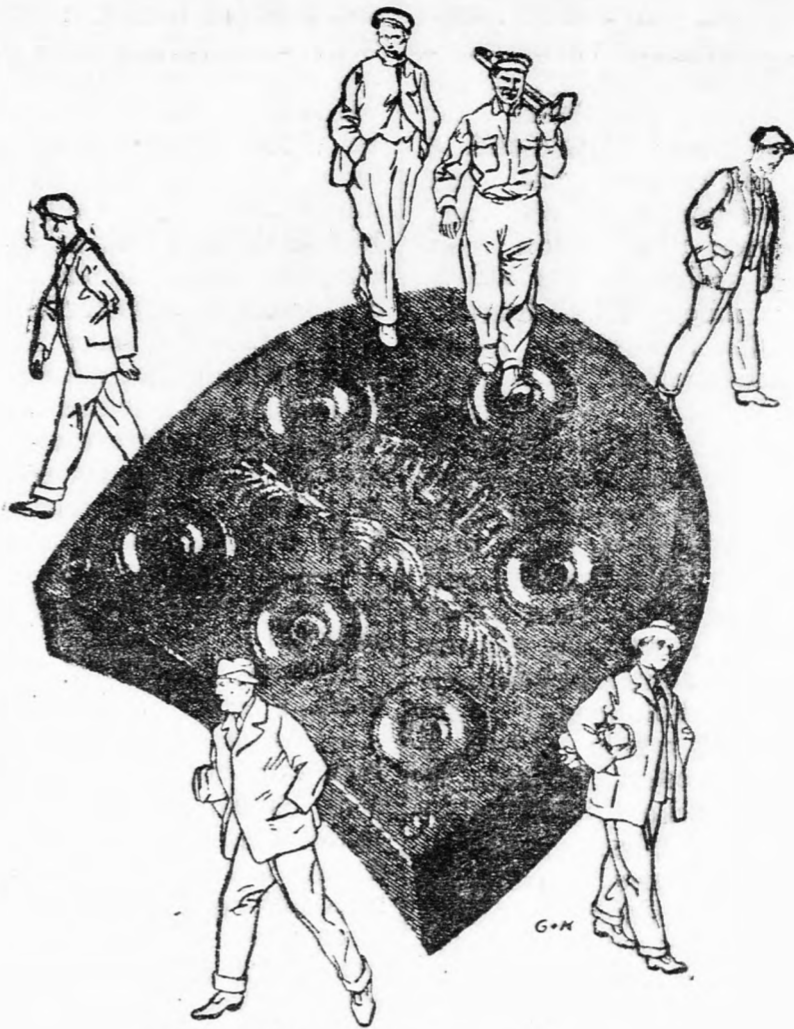
megrendelhetni a
Cartea Românească
nyomdai műintézetnél - Cluj
Calea Dorobantilor No 14-16.
Kérjen árajánlatot

A CLUJI TACAMUL

ezüstárugyárban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen

gyárjellet van elítva.
800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. - Viszonteladókknak: "TACAMUL" Ezüstárugyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul”

Dolgozó ember PALMA KAUCSUK-SARKOT VISEL

Előnyei:
Olcsóbb és tartósabb mint a bőr, kellemes járás, kíméli az idegeket.

Szováta-fürdőn

Villa Speranza
uripanzio
Szováta-fürdő

a kitéően ismert ארטה אשר panzio a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén már

junius hóban megnyílik.

Elismerten elsőrangú konyha, csoko t veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. - Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad dr. Krausz Józsefné főrabbiné, Diciosanmartin (Dicsősztmarton)

Most jelent meg
SIPOS DOMOKOS:

Vágtat a halál

a korán elhunyt erdélyi író posthumus versei. A versek elő Szentimrei Jenő író részletes életrajzot.

Ára 70 lei

KAPHATÓ
AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN
CLUJ

különlegesen berendezett
képkeretező, aranyozó
műhely. Ovat keretek és B. szedő keretek minden méretekben Somlyai Mihály Cluj, és kivételben Iulia Maria 7.

Megnyílt! Reg. Ferdinand 3. szám alatt a legmodernebb kézmunka és rövidáru üzlet „GOBELIN”
Festett előhuzott kézmunkák, hozzávalók, harisnyák, keztük nagy választékban a legolcsóbb árak mellett

Málnási Mária forrás természetes alkalikus sós gyógyviz.

A legjobb nyálkaoldó szer! Gyomorégést azonnal megszüntet. Kézelősség: BRAȘOV (Brassó). Főlerakat:

Rognár és Szántó Erd. Keresk. R. T. Cluj. Telefon: 3-32 és 72.

Ruha teszi az embert

Irta Gottfried Keller

Egy barátságos novemberi napon egy szegény szabólegény vándorolt a goldbach-i országúton a kicsiny, de gazdag város felé, amely mindössze néhány órajárás a híres Seldwyllától. A szabónak nem volt egyebe, mint egy gyűszűje, amelyet nem lévén réz, vagy ezüstpénze, folyton ujjai között morzsolott. Különösen cselekedte ezt akkor, amikor kezét a hideg elől nadrágszévébe rejtette. Ujjai a folytonos forgástól bizony megfájdultak. Nem volt pénze, mert a mestere Seldwyllben csődbe került, ő maga elvesztette munkahelyét és vándorbotot volt kénytelen kezébe venni. Nem reggelizett egyebet, mint néhány hópelyhet, ami a szájába repült és bizony kilátása sem volt arra, honnan fogja előkeríteni a legszegényebb ebédet. A köldülés nagyon neheze esett, sőt szinte lehetetlennek látszott, hogy most kolduljon, mint hogy fekete ünneplő ruhája fölött, a mely egyébként egyetlen öltözéke is volt, széles, sötétszürke kerek köpenyt viselt, fekete bársonygallérral, amely viselőjének nemes és romantikus külsőt kölcsönzött annál is inkább, mert fekete haját és apró bajszkáját nagyon szépen gondozta és különben is kissé sápadt és nagyon szabályos arcvonásoknak örvendett.

A jó ruha lelki szükségletévé lett anélkül, hogy valami rosszra, vagy pláne csalátlanságra gondolt volna. Nem szélhámoskodott világéletében, inkább örült, ha békét hagytak neki, ha nyugodtan dolgozhatott, de viszont inkább éhenhalt volna, sem hogy köpenytől és lengyel prémből készült fővegétől megvált volna, amit szintén tisztára puccolya viselt és kevéven.

Ez oknál fogva csak nagyobb városokban dolgozhatott, ahol ez a habitusa nem tűnt fel. Azonban, amikor vándorlón volt és nem vitt egy kis megtakarított pénzt magával, a legnagyobb nyomorba került. Ha egy ház felé közeledett, az emberek csodálkozással és kíváncsisággal nézték és mindenre inkább gondoltak, semmint arra, hogy ez az ember koldulni fog. És ha mégis erre kényszerült, fogékoni sem beszédes ajkán megfagytak a szavak, úgy, hogy nyugodtan lehet állítani, hogy mártíria volt köpenyének. És valóságos éhezett.

Amikor így elszomorodottan és legyengülten a domb hátán vándorolt, egy új és kényelmes kocsiválatkozott, amelynek bakián urasági kocsis állt. Baszából való ember. Idehozta urát egy idegen gróftól, aki a keleti Svájc valamelyik bérélt, vagy megvásárolt régi kastélyában élte életét. A kocsis el volt látva a máhja fölvetelére mindenféle szerszámmal és ezért úgy látszott, mintha erősen meg lett volna terhelve, holott a kocsis valóban üres volt. A kocsis a meredek ut miatt lezállott, a lovak mellett és amikor fönt felült a bakra, megkérdezte a szabólegényt, vajon nem kíván-e helyet foglalni a kocsiban, mert az első szitálni kezdett és első pillantásra látta, hogy a gyalogos ember fáradt és csak nehezen bírja a járást.

A legény az invitálást szerényen és hálaosan fogadta, mire a kocsis gyorsan tovarobogott vele és egy rövid óra alatt elegáns beértek Goldbach városának kapuja elé. Az első fogadónál, ami a »Mérleghez« volt címezve, az előkelő jármű hirtelen megállt és a szoiga olyan erőset rántott a csengőn hogy a drót majdhogyan elpattant. Ekkor az ember, köztűnik a vendéglős, lerohantak, a pompás kocsis köré gyülekeztek, gyermekek és szomszédok is nagy kíváncsian, hogy vajon az ilyen hallatlanul nagyszerű burokból, milyen mag fog kiválni. Amikor a meglepett szabólegény sápadtan kiugrott köpenyével és amikor melankóliku-

san a földre nézett, mindenki azt hitte, hogy bizonyára valami utokzatos herceg, vagy grófi sarjadék érkezett a városba. A kocsis és a vendéglős küszöb között nagyon keskeny volt a hely és az utat egyébként is elzárták a bámulók. Nem lehet tudni, vajon a lélekjelenlét hiánya volt az ok, vagy bátortalanúság, hogy emberünk nem törte át a tömeget és egyszerűen utjára ment, annyi bizonyos, hogy nem ezt cselekedte, hanem akaratlanul bekisérte magát a házba, felment a lépcsőkön és különös helyzetére csak akkor eszmélt amikor egy kellemes étteremben találta magát, ahol tiszteletreméltó köpenyét szolgálatkészen levették.

— Étekezni óhajt uraságod? Azonnal teríteni fogunk! Az étel épen most készült el!

Anélkül, hogy bevárta volna a választ, a vendéglős sietett a konyhába.

— Az ördögbe is! — kiáltott — milyen kár, hogy nincs csak marhahusunk és báránycombunk! A fajpástétumot nem akarom megbontani, mert a vacsorázó uraknak készítettem. Elnye, milyen kellemetlen, hogy egy ilyen napon, amikor semmink sincs, épen akkor jön egy ilyen előkelő ur! Pedig a kocsinak még a gombjain is rajta van a nemesi címer, a kocsis maga pedig, mintha hercegé volna. Nem is szölok a fiatalemberről, aki a nagy előkelőségtől a száját sem nyitja ki.

A nyugodt természetű szakácsné így válaszolt:

— Nincs ezen mit lamentálni — jó uram. A pástétomot csak bátran találja fel, nem hiszem, hogy az egészet megenné. Az esti vendégek pedig majd porciókban fogják kápní. A maradékból majd csak telik hat porcióra. — Hat porció? Maga elfelejti, hogy az esti urak szeretnek jólakni. — mondta a vendéglős.

Azonban a szakácsné állhatatos maradt:

— Csak szeressenek! Az ember egyszerűen hozat még egy féltucat koltett, erre úgy is szükségünk van most az idegen ur számára. Amit ebből meghagy, azt megapritom és bekeverem a pástétomba. Senki észre nem veszi. Bizza csak rá!

A vendéglős tovább komolykodott:

— Szakácsné, már mondtam magának egyszerű, hogy ez ebben a városban és ebben a vendéglőben nem járja. Mi nagyon szolidul szolgálunk ki embereinket és nagyon becsületesen.

— Ugyan, hagyja már! — izgult a szakácsné — ha az ember nem tud másként segíteni magán, akkor nem bánom, áldozzuk fel a két szalonkát, amit épen most vettem egy vadászól. Ezeknek a husát azután hozzá lehet nyugodtan csapni a pástétomhoz. Egy szalonkával hamisított fajdpástétom ellen nem lehet kifogása a legnagyobb nyencnek sem. Azonkívül itt vannak a pisztrángok, a legnagyobbat már bedobtam a forró vízbe épen akkor, amikor a fejedelmi kocsis megállott, és a mártás is szépen melegszik, úgy, hogy van már egy halunk, van egy kis marhahusunk, van főzelék koltettel, van báránycomb és pástétom. Adja ide gyorsan a fát, hogy kivihessem a desszertet.

— Kedves szakácsném, ne vegye zokon, de én megígertem megboldogult feleségemnek halottas ágyán, hogy a fát mindig én tartom a kezemben. Nem bizalmatlanság tehát, ha nem adom át magának. Itt vannak a körték, a csesznye, az uborka, a barack, de a tegnapi gyümölcsöt mégsem lehet odaállítani. Azonnal átküldöm Lizit a cukrászhoz, hogy hozzon friss süteményt, három tányérral és ha van jó tortája, adja azt is ide.

— De kedves uram, maga mindezeket nem számíthatja fel egy vendégnek.

— Semmi baj, de a vendéglős becsületét mégis meg kell óvnom! Nem fog az elmaradt nyereség a földhöz vágni, viszont akarom, hogy ha már átutazik egy nagy ur a városunkon, mondhasa legalább, hogy rendes ételt kapott, holott váratlanul és télidőben érkezett. Ne hogy azt mondja, mint amit Seidwylla vendéglőseiről mondanak, hogy minden jót ő maguk esznek és a vendégeknek csak a csontokat adják. Azért mondom, gyorsan csináljunk rendet!

Mialatt ezeket a körülményes előkészületeket csinálták, a legény a legkínzóbb félelemmel ült az asztal mellett, amely fénylő ezüsttel volt megerítve s a kiéhezett ember bármennyire is epedett röviddel azelőtt egy kis élelemért, most mégis szorultán kívánta, hogy elháruljon föléje a fenyegető lakoma veszélye. Végül nekibátorodott, magára vette köpenyét, fejére tette sapkáját és kiment, hogy elilanjon. Azonban nagy zavarában és a hatalmas házban nem találta meg mindjárt a lépcsőt és a pincér, akit az ördög véletlenül elibe kergetett, azt hitte, hogy a vendég valami kényvelem után kutat és így szólt:

— Bocsásson meg, uram, én mindjárt megmutatom a járást!

És már is elvezette őt egy hosszú folyosón, amely egy elegánsan fényezett ajtó előtt ért véget.

A köpenyt viselő ember minden ellenkezés nélkül, jámboran és szeliden, mint egy bárányka, bement a szobába és magamögött bezárta az ajtót. Bent keserűket sóhajta, odátámaszkodott a falhoz és visszakívánta az országot arany szabadságát, a szabadságot, a mely most a rossz időjárás ellenére is a legnagyobb boldogságnak tűnt fel előtte.

Most történt meg először, hogy rálépett a gonoszok útjára.

A vendéglős kétségbeesetten kérdezte az udvarban, nem látta-e valaki a köpenyes urat?

— Az ur fagyoskodik! Gyorsan fűtsetek be az étteremben! Hol van Lizzi? Hol van Anni? Gyorsan egy kosár fát! Az ördögbe is, csak nem ülhetnek a vendégek a »Mérleg« éttermében köpenyeikben!

És amikor a szabólegény ismét visszavándorolt a hosszú folyosón, melankólikusan, mint egy várur őse, a vendéglős hozzálépett és száz bocsánatkérés és kézdörzsölés közepette visszakisérte emberünket az átkozott étterembe. Itt a vendéglős megigazította a székét, a vendég leült és az erőteljes leves gőze, amilyent már régóta nem érzett, teljesen megfosztotta akaratától. Isten nevében belemártotta a néhez ezüstkanalat az aranybarna levesbe. Mély hallgatással frissítette fel fáradt tagjait és tiszteletreméltó csendben és nyugalomban szolgálták ki.

Miután kiirítette tányériját és a vendéglős látta, mennyire izlett neki, felbátorította udvariasan, hogy még egy merítő kanállal vegyen. Ebben a hideg időben bizonyára jót fog tenni. Ezután felszolgálták a pisztrángot, ami izlésesen meg volt koszorúzva zölddel. A vendéglős nem takarékoskodott és egy pompás darabot tártal eléje. A legényt azonban gondok gyötörték és zavarában nem merte a fénves ezüstkést használni, hanem féltéken a villával nepecselt a halon.

A szakácsné, aki kinézett az ajtón, hogy lássa a nagy urat, észrevette ezt és így szólt a körülállókhöz:

— Ez aztán az igazi ur, ez érti, hogy kell halat enni, ez nem fűrészelj a gyöngéd húst, úgy mint mások, akik úgy tesznek, mintha borjút ölnének. Látni rajta, hogy nagy házból származik, esküt tennék rá, ha a fogadalmam nem tiltaná az esküdözést. És milyen szép és milyen szomorú ez az ember! Bizo-

nyára szerelmes egy szegény kisasszonyba, akit nem engednek, hogy elvegye. Hiába, az előkelő uraknak is megvan a maguk bajuk.

Közben a vendéglős észrevette, hogy a vendég nem iszik és mély tisztelettel így szólt:

— Ugy látszik, nem méltóztatik szeretni az asztali bort. Parancsol talán egy pohár jó bordeauxit, amit nagyon ajánlhatok!

A szabólegény most is hibát követett el, amennyiben csupa szófogadásból igent mondott nem helyett. A vendéglős maga lesietett a pincébe, hogy felhozzon egy üveg bort. Nagy sulyt helyezett ugyanis arra, hogy a vendég meg legyen elégedve és mondhasa mindennit, ahová elmegy, milyen pompás bort ivott az ő vendéglőjében. Amikor a vendég a borból, rossz lelkiismerete miatt, csak aprókat hörpintett, a vendéglős örömmel futott a konyhába, csettintett a nyelvével és így szólt:

— Isten engem úgy segítjen, ez igazán szakértője a bornak, úgy szopogítja a bort, annyi hozzáértéssel, mint az aranyműves, amikor leméri az aranyat.

— Áldassék az ur — áttátózkodott a szakácsné — hiszen én is azt mondtam, hogy nagyszerűen ért az evéshez.

A lakoma nagyon lassan folytatódott, mert a szegény szabólegény határozatlanul evett és ivott, a vendéglős pedig időt adott neki. Amit eddig elfogyasztott, szót sem érdemel, azonban az éhség olyan veszedelmes izgatta már, hogy legyőzte elfogódottságát és amikor az asztalon megjelent a fajtakkasból készített pástétom, a legény hangulata egészen megváltozott és egyetlen szilárd gondolat alakult ki benne.

— Legyen most már úgy, ahogy van — mondta magában a bor melegítő és egyben frissítő hatása alatt — boldog volnék, ha elviselném a nenasokára bekövetkező szegénységet és üldözést anélkül, hogy legalább is jólaktam volna! Tehát ugyls mindgy, itt az alkalom és idő! En enni fogok, abban most senkinek sem engem, ami pedig a jövődöket illeti, jöjjön, aminek jönnie kell. Ami egyszer benn van a bendőmben, azt egy király sem tudja tőlem elszakmányolni.

(Folyt. köv.)

SZABÓ IMRE

történeli regénye

AZ ÚJOLTSÓ MŰGYA

könyvalakban

Is megjelenik. — A számozott példány

ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvcsatlályaiban, Cluj, Str. Baroa L. Pop No. 10.

Rönköt

tölgyet

vásárol, ugyszintén diót

másat is, lehetőleg 40 centől felfelé, de 30 centől is. **Feuerstein Kálmán** fakesereskedő, Cluj, C. Victoriol 61. Csak komoly tétélekre kérek komoly ajánlatot

KIADÓHIVAT

Str. Baroa

SZERKESZTO

Ejjei telet

ELŐFIZETES

Egész év

Félév

Negyed

Egy hó

XI évfolya

1928 jun

* 5688

Az an

A

A kis északi jairól és tiszta, nevezetes, a nap piász melyről a rólunk. Erős, nek és győtele tájáról, hogy vé mért, melyet m arlik Hellaz is tettel nyújtott á jaknak.

A versengés ö volt és lesz, mer kapja inspiráció porszeme kifejlé rekszik. A vers lomban, minden mellett is fenn f denciáját illető son átmenni.

Egy évszázadda is ezelt a verse ra irányult, hog olyan pozíciót é vényes erővel ad csot, mely egész sitota. Az állam győzedelmes háb melyekben tény azonban vélt sér és legeszségese élobüket, megosz felszine hozását lödött, hogy elpt volt ép és derék sirba kerüljön.

Jó ideig a mod áttak fejlődésné tek a militarista foot-ball-sport vo kilengésekre, a br ére adott alkalm meg ma is alant kavarnak fel; na het mondani, ho sportok, mint a etc. inkább tesik velleitásokra töre nak.

A sport verseng az egészségért és rüs szellemiséggel is eredmény, föle áramlattal szembe látszott, a sporto vorja. Hogy militarizm és a nemesebb ér